ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

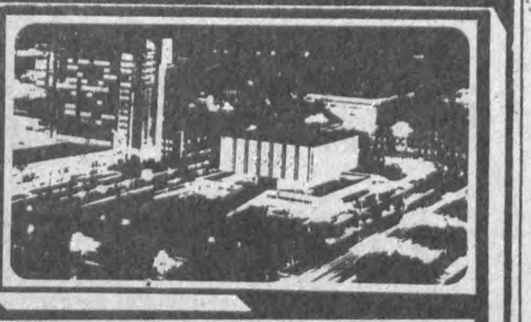

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 83 (8. 281) ◆ 1993 йил 11 май, сешанба ◆ Нархи 5 сўм

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Муборак газ мажмуаси ёнида йилига 5 миллион тонна нефтни қайта ишлайдиган завод барпо этилиши режаланмоқда. Япония билан ҳамкорликда бунёд этиладиган ушбу корхонанинг дастлабки навбати 1996 йил маҳсулот бера бошлаши керак.

● Наманган, Фарғона, Термиз ва Нукусдан сўнг Урганч аэропорти ҳам ҳамма турдаги, шу жумладан хорижий самолётларни қабул қилиб оладиган бўлди. Бу ерда куни кеча ИЛ-76 ТД оғир транспорт самолёти қўнди.

● Кеча Тошкент вилоят чақирув пунктида Ўзбекистон қуролли кучларида ҳақиқий ҳарбий хизматни ўтайдиган йигитларни тантанали кузатув маросими бўлиб ўтди.

● Кеча Тошкентда компьютер технологияси кўргазмаси очилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Беларусь Олий Кенгашининг раиси Станислав Шушкевич Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги ҳукумат раҳбарларининг учрашуви аввал мўлжалланган 26 май эмас, балки 14 май куни бўлишини хабар қилди.

● Бугун Москвада Россия Федерацияси таркибига кирувчи республика, ўлка, вилоят ва мухтор округлар раҳбарларининг кенгаши бошланди. Унда Россия янги Конституциясининг лойиҳаси муҳокама этиляпти.

● Қирғизистон Президенти Асқар Ақаев Америка Қўшма Штатларига бир ҳафталик расмий ташриф билан йўл олмоқда. У республика ҳукумати раҳбари вазифасини ўзидан соқит этганидан сўнг давлат бошлиғи сифатида кўпроқ халқаро масалалар билан шуғулланиш ниятида.

● Кучли сел оқимлари қурилаётган Роғун ГЭСи тўғонини ювиб кетди. Тожикистондаги табиий офат халқ хўжалигига ўнлаб миллиард сўм зарар келтирди.

● Грузия Давлат кенгашининг раиси Эдуард Шеварднадзе 14 май куни Москвада Россия Президенти Борис Ельцин билан учрашиш ниятида эканлигини билдирди.

● Бугун Олмаотада мафкура масалаларига бағишланган кенгаш ўтказилади. Унда республика ва маҳаллий ҳокимият идораларининг раҳбарлари, жамоатчилик, сиёсий партиялар вакиллари иштирок этади.

● Ҳозирги пайтда Россияда ҳар бир шахсий енгил автомобилдан фойдаланиш унинг эгаларига йилига 100 минг сўмга тушаётган экан. 1991 йилга нисбатан бу ерда автомобиллар сотиш тахминан 40 фоизга, уларни ишлаб чиқариш эса 6 фоизга камайган.

ХОРИЖДА

● Америка Қўшма Штатлари Босния ва Герцеговинада БМТнинг собиқ Югославиядаги миллатлараро можарони тинч йўл билан ҳал этиш режаси бўйича референдум ўтказилгунга қадар уларга нисбатан ҳарбий куч ишлатмаслигини маълум қилди.

● Дастлабки маълумотларга қараганда якшанба куни Парагвайда сўнгги 48 йил мобайнида биринчи марта демократик асосда ўтказилган сайловларда «Колорадо» партиясининг вакили Хуан Карлос Васмоси мамлакат Президенти қилиб сайланган.

● Эквадорда ер кўчкиси оқибатида 300 нафарга яқин киши тупроқ остида қолиб, ҳалок бўлган.

● Латвия геологлари яқин вақт ичида мамлакатда йилига 150 миллион тоннага яқин нефть қазиб олиниши мумкинлигини айтмоқдалар. Ҳозир нефть қазиб олишни йўлга қўйиш юзасидан қатор хорижий фирмалар билан музокаралар олиб борилмоқда.

● Индонезиянинг Денпасар шаҳарчасида қўшилмаган мамлакатлар иқтисодий ҳамкорлиги доимий комитетининг мажлиси бошланди. Унда ўтган йил сентябрь ойида бу ташкилотнинг Жакартада бўлиб ўтган анжуманида қабул қилинган ҳужжатларни амалга ошириш масалалари муҳокама этиляпти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ИЖОДКОР ЁШЛАРНИНГ УЙ-ЖОЙ ШАРОИТИНИ ЯХШИЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон ижодкор ёшларини давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чоралари тўғрисида»ги 1992 йил 28 август фармонини бажариш юзасидан, Ўзбекистон Республикаси ижодкор ёшларининг энг муҳтож қисми уй-жой шароитини яхшилаш мақсадида Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари 1993 йилда Нукус шаҳрида ва барча вилоятларнинг марказларида 30 хонадонли, Тошкент шаҳрида 60 хонадонли уй-жой биноларини қуриб битказсинлар, улардаги ҳамма хонадонлар фақат ижодкор ёшларнинг турар жой шароитларини яхшилаш учун мўлжалланган.

2. Ўзбекистон Республикаси Давлат ҳисоб ва истиқболни белгилаш комитети ҳамда Молия вазирлиги Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари билан биргаликда шу мақсадлар учун материаллар ва асбоб-ускуналар қиймати ортишини ҳисобга олиб зарур маблағ ўз вақтида ажратилишини таъминласинлар.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари мазкур бинолардаги қурилишнинг бориши ва қурилиш-монтаж ишларининг бажарилиш ҳажмлари ҳақида ой сайин Вазирлар маҳкамасига маълумот бериб турсинлар.

4. Қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Вазирлар маҳкамасининг ижтимоий масалалар, фан ва маданият бўлими ҳамда худудий-ташкилий бўлими зиммасига юклатилсин.

Вазирлар маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1993 йил, 8 май.

• ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ПУЛ МУОМАЛАСИНИ ТАРТИБГА СОЛИШ ВА РЕСПУБЛИКА ИСТЕЪМОЛ БОЗОРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Пул муомаласини янада тартибга солиш, республика аҳолисини ижтимоий ҳимоялаш ва истеъмол бозорини муҳофаза қилишни кучайтириш мақсадида Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

1. Ўзбекистон жамғарма банки:

Шу йил 10 майдан бошлаб омонатларга пулни фақат Ўзбекистон Республикаси аҳолисидан паспортлар асосида қабул қилсин;

Бир ой муддатда омонатчиларнинг ҳисоб варақаларини текшириб чиқсин ҳамда собиқ СССРнинг бошқа республикаларида яшовчи шахсларнинг омонатларини аниқлаб, улар юзасидан операциялар ўтказиш тўхтатилсин.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Ўзбекистон жамғарма банки билан биргаликда собиқ СССР республикаларининг марказий (миллий) ва жамғарма банклари билан келишиб, мазкур омонатларни ҳисоб варақалари эгалари истиқомат қиладиган жойга ўтказиш тўғрисидаги масалани ҳал қилсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, 1993 йил 10 майдан бошлаб 25 минг сўмгача турадиган моллар фақат купонлар бўйича, 25 минг сўмдан ортиқ турадиган моллар чеклар, чек дафтарчалари бўйича ёки омонатчиларнинг топширувига биноан уларнинг банк муассасаларидаги ҳисоб варақаларидан пул ўтказиш йўли билан сотилади.

Марказий банк Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги, Давлат ҳисоб ва истиқболни белгилаш комитети билан биргаликда купонлар бериш миқдори жадвалини ўзгартириш тўғрисида Вазирлар маҳкамасига бир ҳафта муддатда таклифлар киритсин.

3. Ўзбекистон жамғарма банкининг муассасалари 1993 йил 10 майдан бошлаб чекларни ва чек дафтарчаларини фақат Ўзбекистон Республикаси фуқароларига берсин. Эгасининг номи ёзилган ҳисоб-китоб чеклари фақат паспортга биноан ёзиб берилиши лозимлиги ҳақидаги тартибга қатъий амал қилинсин. Республиканинг тегишли ҳудудида шу тартибга риоя этилишини таъминлаш учун шахсий жавобгарлик Ўзбекистон жамғарма банки бўлимларининг бошқарувчилари зиммасига юклансин.

Савдо ташкилотларининг раҳбарлари чек ёки чек дафтарчаси кимнинг номига берилган бўлса, моллар фақат ўша шахсга сотилиши тўғрисида белгиланган тартибга риоя қилиниши учун шахсан жавобгар эканликлари ҳақида огоҳлантирилсин. Чекларни ёки чек дафтарчаларини бошқа шахсларга бериш тақиқланади.

4. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги ва унинг жойлардаги идоралари купонларнинг пинҳона бозорга чиқиш йўлларини аниқлашни таъминласин, купонларнинг қонунга хилоф равишда сотилиши ва сотиб олинишига йўл қўймаслик юзасидан амалий чораларни кўрсин, Марказий банкнинг, корхона ва муассасаларнинг раҳбарлари иштирокида оммавий ахборот ва тарғибот воситаларида тушунтириш ишларини мунтазам равишда ўтказиб турсинлар.

5. Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида молларни купонлар, талонлар, чеклар ва чек дафтарчалари асосида сотиш юзасидан белгиланган тартибга риоя этилиши устидан назоратни кучайтирсинлар ва мазкур талаб сўзсиз бажарилишини таъминласинлар.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгашининг Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари, Ўзбекбирлашув, «Ўзбексавдо» давлат уюшмасининг раислари, савдо тармоғига эга бўлган вазирликлар ва идораларнинг раҳбарлари ўзларига қарашли ҳудудларда ва ташкилотларда мол сотишнинг мазкур тартибига риоя этилиши учун, шунингдек истеъмол бозорини ҳимоя қилиш борасида чоралар амалга оширилиши ҳамда молларнинг республика ташқарисига ташиб кетилиши ҳолларининг олди олиниши учун шахсан жавобгар эканликлари ҳақида огоҳлантирилсин.

Мазкур тартиб бузилган ҳолларда айбдор шахсларга нисбатан жиноий жавобгарликка тортишгача бўлган қаттиқ жазо чоралари кўрилсин.

6. Ўзбекистон Республикаси марказий банки:

Ўзбекистон Республикаси билан МДҲдаги ўз миллий валютасини жорий этувчи мамлакатлар ўртасидаги банклараро битимларнинг марказий (миллий) банкларда очилган вакиллик варақалари орқали ҳисоб-китобларни уюштириш қисмини зудлик билан қайта кўриб чиқсин.

Ўзбекистон Республикаси тижорат банкларининг МДҲдаги ўз миллий валютасини жорий этган мамлакатлар билан Ўзбекистон Республикасининг марказий банки вакиллик ҳисоб варақасини четлаб бевосита ҳисоб-китоб қилишлари тақиқлаб қўйилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки билан Молия вазирлиги Қирғизистон Республикаси марказий банкининг ўзаро ҳисоб-китоб варақалари балансларида акс этган қарз мажбуриятларини 10 кун муддатда тартибга солсинлар.

8. Ўзбекистон Республикаси корхоналари, ташкилотлари (савдо ва аҳолига пулли хизмат кўрсатувчи ташкилотлардан ташқари) рубль тарзидаги нақд пулга мол-моддий бойликлар бериш ва хизмат кўрсатишни тўхтатсинлар. Ўзбекистон Республикасининг банк муассасалари уларда касса талабномаларидагидан ортиқча нақд пул қандай пайдо бўлгани аниқлангунга қадар бу пулни алоҳида ҳисоб варақасига ёзиб қўйсинлар.

Касса операцияларини юритиш қоидаларига риоя этмаслик ҳоллари аниқланган тақдирда банк муассасалари, молия органлари мазкур тартиббузарликка йўл қўйган мансабдор шахсларга нисбатан уч ойлик мансаб маоши миқдорида жарима солсинлар.

9. Ўзбекистон Республикаси банк муассасалари, алоқа бўлимлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 6 апрелдаги 166-сон қарори сўзсиз бажарилишини назорат қилишни кучайтирсинлар ва таъминласинлар.

10. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Ўзбекистон Республикасида яшамайдиган шахсларга автомототранспорт, шу жумладан ишлатилган автомототранспортдан фойдаланиш ва уларни сотиш ҳуқуқини берувчи ишончнома расмийлаштиришни вақтинча тақиқлаб қўйсин.

11. «Ўзшартномасавдо» давлат уюшмаси, таъминот-сотиш, савдо ташкилотлари ва Ўзбекистон Республикасининг бошқа хўжалик субъектлари МДҲнинг ўз миллий валютасини чиқариш ниятида бўлган мамлакатлари тегишли хўжалик идоралари билан маҳсулот етказиб бериш ва хизмат кўрсатиш юзасидан илгари тузилган шартномаларни ўз вақтида қайтадан кўриб чиқсинлар.

12. Ўзбекистон Республикаси Давлат божхоналар комитети (ўртоқ Абдуғаниев): республика ташқарисига мол-моддий бойликлар фақат белгиланган тартибда, шу жумладан ҳукуматлараро битимлар юзасидан берилган рухсатномалар асосидагина чиқарилсин, бунинг учун олдиндан албатта ҳақ тўлаб қўйилган бўлиши (олдиндан ҳақ тўлаш тартиби банклар ўртасидаги битимлар билан белгиланади) ёки моллар бартер усулида ҳамда клиринг бўйича илдамроқ етказиб берилиши шарт.

Чорва ва паррандаларни республика ташқарисига чиқариш вақтинча тақиқлаб қўйилсин.

Мол-моддий бойликларни қонунга хилоф равишда олиб чиқиш, рухсатномалар бериш ва бошқа тарздаги тартиббузарлик юзасидан аниқланган ҳамма далиллар умумлашган ахборот тарзда ҳар ойда Вазирлар маҳкамасига, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгашига ва ҳокимликларга юбориб турилсин.

13. Мол-моддий бойликлар қонунга хилоф равишда олиб кетилишига йўл қўймаслик мақсадида божхона постлари бўлмаган жойларда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, ҳокимликлари Ички ишлар вазирлиги билан биргаликда ва маҳаллий советлар депутатларни, посёлка, қишлоқ советлари ва маҳалла қўмиталари фаолларини жалб этиб, муваққат қўшимча постлар ташкил этсинлар.

Ушлаб қолинган юк ва бошқа моддий бойликлар айбдор шахсларга нисбатан қонунга мувофиқ чора кўриш учун ҳудудий божхона маҳкамаларига мажбурий тартибда топширилсин.

14. Вазирлар маҳкамаси (ўртоқ Жўрабеков) собиқ СССР республикаларидан саёҳатчиларнинг уюшган ҳолда ва уюшмаган тарзда республикага келиши ва бу ерда бўлишни тартибга солиш масалаларини бир ҳафта муддатда кўриб чиқсин.

15. Ҳаво транспортида юк олиб юриш меъёри 40 килограмм (шундан бепули — 20 килограмм) темир йўл транспортида 60 килограмм (шундан бепули 36 килограмм) қилиб белгилансин.

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиация компанияси, Ўрта Осиё темир йўли Ўзбекистон Республикаси Божхоналар комитети ва Ички ишлар вазирлиги билан биргаликда юк олиб юришнинг белгиланган меъёрига қатъий риоя этилишини таъминласинлар.

16. Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 22 декабрдаги 584-сон қарорига 1-илованинг бешинчи бандидаги 2-абзац ва Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 28 декабрдаги 593-сон қарори учинчи бандидаги 3-абзац амал қилиши 1993 йил 10 майдан бошлаб бекор қилинсин.

17. Қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари зиммасига юклатилсин.

Вазирлар маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1993 йил 5 май.

ТОНГОТАР МУБОРАК УЛУҒ ХАЛҚИМГА...

Бизнинг алғов-далғовли асримизда беназир бир инсон дарёдек қирғоқлардан тошиб, ҳайқириб яшаб ўтди. Халқининг бахтли онларида севинчдан ашъор битган, уни мухлисларига етказишга ошиққан, қиронли уруш йилларида бағри қонга тўлиб бўзлаган, порлоқ кун келажагига имон келтирган аллома шоир таваллудининг 90 йиллиги республикамизда кенг нишонланди.

Алишер Навоий номидаги санъат кошонаси байрамона безатилган. Саҳна ҳар қачонгидан гўзал, файзли кўринади.

Соат 17.00. Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов, Олий Кенгаш Раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, Тошкент шаҳар Ҳокими А. Фозилбеков, адабиёт ва санъат намояндалари саҳна тўридан жой оладилар.

Ўзбекистон халқ шоири, академик Ғафур Ғулом таваллудининг 90 йиллигига бағишланган тантанали кечани республика Бош вазирининг ўринбосари, юбилей комиссияси раиси М. Қорабоев очди. Ўзбекистон халқ шоири А. Орипов шоир ижоди ҳақида гапирди. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Саид Аҳмад, Ўзбекистон халқ шоири Иброҳим Юсупов, Ғафур Ғуломнинг қизи, ёзувчи Олмос буюк шоир ҳақидаги хотираларидан сўзлаб бердилар.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов йиғилишда сўзга чиқди.

Ғафур Ғулом таваллудининг 90 йиллигига бағишланган анжуман санъат усталари ва ижрочи ёшларнинг катта концерти билан ниҳоя топди.

Баҳодир АБДУЛЛАЕВ,
ЎзА мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг қарори

1993 ЙИЛДА КУПОН БЕРИШНИНГ ЯНГИ ТАБАҚАЛАШТИРИЛГАН ЖАДВАЛИНИ БЕЛГИЛАШ ТЎҒРИСИДА

Вазирлар маҳкамасининг 1993 йил 5 майдаги 204-қарорига мувофиқ 25 минг сўмликкача бўлган молларни сотишнинг янги шартлари белгилаб қўйилиши муносабати билан Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

1. Шу йил 10 майдан бошлаб бериладиган купонлар миқдорини аниқлашнинг янги табақалаштирилган жадвали иловага биноан белгилансин.

2. Мулкчиликнинг ҳамма шаклларидаги министрликлар, идоралар, уюшмалар, концернлар, корхоналар, ташкилотлар ва хўжаликлар зарур миқдордаги купон учун тегишли банк муассасаларига 1993 йил 15 майга қадар талабнома топширсинлар ва шу йилнинг май ойи учун купон 20 майгача берилишини таъминласинлар.

3. Вазирлар маҳкамасининг 1993 йил 31 мартдаги 166-қарорига илова кучини йўқотди, деб ҳисоблансин.

4. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари ўртоқ Б. Ҳамидов зиммасига юклатилсин.

Вазирлар маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1993 йил 10 май.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИГА ИЛОВА

1993 йилги қайд этилган даромадлар бўйича бериладиган купон миқдорини аниқлаш жадвали

Иш ҳақи, стипендия ва қайд этилган бошқа даромадлар миқдори (солиқлар ва ушлаб қолинган пуллардан ташқари)	Бериладиган купон миқдори
3000 сўмгача	1500
3001-5000 сўм	1500 плюс 3000 сўмдан ортиқ пулнинг 25 фоизи
5001-10000 сўм	2000 плюс 5000 сўмдан ортиқ пулнинг 20 фоизи
10001 сўм ва ундан ортиқ	3000 плюс 10000 сўмдан ортиқ пулнинг 15 фоизи

Ўзбекистон Республикаси электрлаштириш ва энергетика вазирлигига қарашли таъмирлаш ҳамда электр нурларидан фойдаланиш корхонасининг ишга тушганига ўттиз йилдан ошди. Айни пайтда корхонада электрон-ҳисоблаш машиналаридан фойдаланиш ҳисобига республикада электр нурларини тежаб-тергаш ҳамда унинг таннархини камайтиришга муваффақ бўлинмоқда.

Ф. Қурбонбоев, ЎзА сурати.

ТИНЧЛИК ВА ҲАМЖИҲАТЛИК ЖАМҒАРМАСИ

● Тинчлик ва ҳамжиҳатлик жамғармаси Тошкент шаҳар Кенгашининг таъсис анжумани бўлиб ўтди.

Ўттиз йилдан ортиқ вақтдан буён бутун ер юзида тинчлик, қуролсизланиш, халқларнинг дўстлик ва ҳамкорлиги учун дунё доирасидаги курашида Ўзбекистонда тинчлик ва ҳамжиҳатлик жамғармасининг Кенгаши ўз ишини олиб бормоқда. Маълумки, ушбу Кенгаш ўтган йилнинг февраль ойидан буён тинчликни ҳимоя қилиш Ўзбекистон Республика комитети ва совет тинчлик жамғармасининг Ўзбекистон бўлими вориси сифатида фаолият кўрсатиб келмоқда.

Тинчлик жамғармаси Кенгаши тинчликсевар, хайрия мустақил жамоат ташкилоти бўлиб, ўз фаолиятини Конституция ва Ўзбекистон Республикасининг қонунчилиги, халқаро ҳуқуқ нормалари асосида ва ўз Низомига таянган ҳолда олиб боради.

Жамғарманинг мақсади халқлар ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамжиҳатликни, меҳр-мурувват ва инсонийликни мустаҳкамлаш ишида фаоллик кўрсатиш, миллий ва экологик муаммоларни тинч йўл билан ҳал этишга кўмаклашишдан иборатдир. Унинг дастури ва концепцияси ана шу мақсадларга қаратилган. Бинобарин «Ҳар бир уйда тинчлик ва хотиржамлик бўлсин» деган дастур тинчликни сақлаш, тотувлик алоқаларини ўрнатиш, халқлар ўртасида бир-бирини тушуниш ва ўзаро қўшничилик ришталарини мустаҳкамлашга қаратилгандир. «Маданият ва таълим орқали тинчлик» деб аталувчи дастур эса миллий маданиятларнинг энг яхши анъаналари ва ютуқлари билан таништиради, «Инсоний ҳамкорлик» дастури ижтимоий жиҳатдан ҳимояга муҳтож аҳоли табақаларини, уруш қурбонларини қўллаб-қувватлайди, «Экология ва тараққиёт» дастури эса Орол бўйи муаммоларини ҳал этишга кўмаклашади.

Шу йилнинг ўзидаёқ Наврўз шарафига жамғарма хайрия мақсадлари учун 300 минг сўм ажратди.

Тинчлик ва ҳамжиҳатлик жамғармаси Тошкент шаҳар Кенгашининг раиси этиб Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари Б. Д. Ҳусанбоев, раис ўринбосари этиб Т. Ж. Шермуҳамедов сайланди. Жамғарманинг туман Кенгашларини тузиш тўғрисида ҳам қарор қабул қилинди.

«Д И Л» ТАРОНАЛАРИ

«Средазэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмаси маданият уйида бир неча ижодий студия ва болалар дастурлари жўшқин фаолият кўрсатиб келмоқда. «Дил» деб номланган эстрада-рақс болалар дастаси ҳам ўз томоша дастурлари билан мухлисларга яхши танилиб қолди.

Истеъдодли санъат жамоаси тайёрлаётган концерт дастурлари шаҳримиз корхоналари, маданият ўчоқлари саҳналарида ҳам муваффақиятли намойиш қилинмоқда. «Дил»нинг бу каби ибратли фаолияти яқинда муносиб баҳоланди. Тошкент шаҳар касаба уюшмалари кенгаши қарори билан унга «Халқ бадиий ҳаваскорлик жамоаси» деган фахрли ном берилди.

Билдирилган бу катта ишонч дастани янги дастур тайёрлашга ундади. «Дил» тароналари» деб номланган ушбу томошани саҳналаштиришда таниқли санъаткорлар ўз амалий ёрдамларини кўрсатадилар.

Озод АҲАДОВ.

ҲАМКОРЛИК УЧРАШУВИ

БУЮК Британиядаги Лидс университетининг сиёсат ва тараққиётни тадқиқ этиш маркази бошлиғи, демократик жараёнларни текшириш маркази директори, профессор Клифф Лойнелни мазкур университетга ташрифи муносабати билан Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида «Буюк Британияда инсон ҳуқуқлари ва демократия» мавзусида анжуман бўлиб ўтди. Профессор Клифф Лойнел дастлаб Буюк Британиядаги сиёсий тизимнинг шу кундаги обрўси ҳақида ва Лидс университетининг фаолияти тўғрисида тўхталиб, бу университет мамлакатда Лондон университетидан кейин иккинчи ўринда туриши, бу билим масканида деярли ҳамма мутахассислик бўйича 90 давлатдан 15 мингга яқин талаба ва аспирантларнинг таълим олаётганлиги ҳақида гапирди.

Сўнгра талабалар дунёдаги етакчи мамлакатларнинг демократик ривожланиши ҳақида, бу борада Ўзбекистоннинг тутган ўрни тўғрисида саволлар беришди.

Учрашув сўнгида университет раҳбарлари билан Лидс университетининг профессори жаноб Клифф Лойнел мазкур университетларнинг ўзаро ҳамкорлик қилиш мақсадида талабалар ва аспирантлар алмашиш, Буюк Британиядан халқаро соҳада мутахассислар тайёрлайдиган малакали ўқитувчиларни бу ерга юбориш, шунингдек жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети учун инглиз тилидаги сиёсат ва иқтисодга оид ноёб китобларни жўнатиш, биргаликда илмий симпозиумлар, анжуманлар ўтказиб туриш учун икки томонлама шартнома тузишди.

Зариф МИРЗАҚУЛОВ.

** Меҳнат биржаларида*

ИШГА ЖОЙЛАШИШНИ ХОҲЛАЙСИЗМИ, МАРҲАМАТ!

ФУРҚАТ кинотеатри олдида одам гавжум. Бу ерга корхона, ташкилот, муассаса ва ҳунар-техника билим юртлари раҳбарлари ҳамда маҳалла комитетлари раислари ташриф буюришган. Чилонзор туман маданият бошқармаси қошидаги ҳаваскорлик дасталари йиғилганлар хизматида. Шу куни бу ерда туман меҳнат биржаси томонидан «Бўш иш жойлар ва ўринлар» кўргазмаси ўтказилаётган эди. Ушбу кўргазма ишсизларга эркин иш жойи вакант ўринларни танлашда маслаҳат ҳамда йўлланмалар бериш мақсадида ташкил қилинган.

Кўргазмани туман ҳокимининг ўринбосари Тоҳир Тўхтабоев кириш сўзи билан очди. У кўргазма шарофати билан ишга жойлашганларни табриклади.

— Туманимизда бундай кўргазманинг биринчи марта ташкил қилиниши, — дейди туман меҳнат биржаси раҳбари Баҳодир Шомузаффаров. — Унда 75 та корхона, ташкилот ва муассаса, 44 та маҳалла қатнашди. Айни пайтда туманда 5 мингга яқин ишсиз борлиги аниқланган. Шулардан ҳозир бизда 600 таси рўйхатга олинган. Бугун бизга тахминан 5 минг киши мурожаат қилди. Корхона, ташкилот ва муассасалардаги бўш иш жойларидан фойдаланиб, биз уларнинг мингтасига йўлланма беришга муваффақ бўлдик. Бунда Республика ишсизликни ҳимоя қилиш ижтимоий хайрия фонди хизматчиларининг ҳам ҳиссаси катта бўлди. Улар бизга шу кўргазмани ташкил этишда моддий ва маънавий ёрдам кўрсатишди. Хусусан жамғарма шу куни ишсизларга текин тушлик ташкил қилишдаги харажатни ўз бўйинларига олдилар.

Бундан ташқари Тошкент шаҳар аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бош бошқармаси ходимларининг қўшган ҳиссасини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Бош бошқарма меҳнат бозорини таҳлил ва тахмин қилиш бўлим бошлиғи Обиджон Тешабоев ишсизларга туман, қолаверса шаҳар корхона, ташкилот ва муассасаларда бўш иш жойлар ҳақида маълумот берди. Бу ахборотлар бош бошқармадан олиб келтирилган автоматлаштирилган бошқарув системасига жойланди. Иш излаб юрган ҳар бир киши ана шу компьютер ёрдамида қаерда қандай иш борлигини билиш имкониятига эга бўлди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш кераккки, кўргазмада туманда жойлашган 32 та мактабдан 11-синфни битирган ҳамда битириш арафасида бўлган ўқувчилар ҳам қатнашдилар. Бу эса ўз навбатида уларнинг келажакда касб танлашига муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Фурсатдан фойдаланиб биржамиз ҳақида ҳам икки оғиз гапириб ўтсам. Унинг ташкил қилинганига унча кўп бўлмаганига қарамай, биз бир қанча ишсизларни иш билан таъминлашга муваффақ бўлдик. Масалан, шу йилнинг биринчи чорагининг ўзида 200 дан ортиқ ишсизларга ўз касблари бўйича иш топиб бердик.

— Айниқса бизга кўп кишилар мурожаат қилишмоқда, — дейди биз билан суҳбатда туман ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори ўринбосари Фарид Кафидулин. — Мана кўргазманинг бошланганига икки соат ўтар-ўтмасдан 9 та кишини ишга қабул қилдик. Уларни асосан ўзи яшаётган маҳаллаларга ёки яшаб турган жойига яқин жойга ишга юбордик.

Ҳамма ҳам уйига яқин жойда ишлашни хоҳлайди. Бизда эса бу имконият бор. Чунки ҳали ҳам маҳаллаларимиз жуда обод эмас. Эндиликда биз юборган бу кишилар жойлардаги мавжуд дарахт ва боғларга қарайдилар, ўзларининг маҳаллалари ободончилигига ҳисса қўшадилар.

— Мен икки ойдан бери ишсиз юрган эдим, — деб гапга қўшилди туман маҳаллаларининг бирида истиқомат қилувчи Комил Давлатов. — Бу қисқа муддат. Лекин боладчақаси бор одамга бир кун ишсиз юриш ҳам ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида жуда қийин.

Олдинги иш жойимда қисқариш бўлганлиги туфайли бўшаган эдим. Касбим, ҳайдовчилик. Шу ерда ишсизлар кўргазмаси бўлаётганидан хабар топиб келдим. Буни қарангки, бош бошқармада менга лойиқ иш бор экан. Ҳужжатларимни кўрсатгандан кейин тезда мени ишга олишди. Истағим шундай кўргазмалар тез-тез ташкил этилиб турса айни муддао бўлур эди. Шунда менга ўхшаган иш топиш илинжида юрган кўплаб кишилар ўз касби бўйича иш топиш имкониятига эга бўлишарди.

Дарҳақиқат, кўргазмага келган ишсизларнинг кўпчилиги ўша куни иш билан таъминланди.

Ғулом ЮСУПОВ.

◉ СУРАТЛАРДА: «Бўш иш жойлар ва ўринлар» кўргазмасида.

Владимир Молгачев суратлари.

** Шаҳар хўжалиги мавзуида*

«Сувчи»нинг бажараётган юмушлари

«СУВЧИ» ширкатининг фаолияти кўпчиликка маълум. Кейинги вақтда унинг хизматчилари ёрдамида кўплаб маҳаллалар хонадонига ичимлик суви ва канализация қувурлари кириб келди. Яқиндан бошлаб бу ширкат ўз фаолиятини янада кенгайтириб фирмага айланди. Бу ҳақда фирма бош раҳбари Абдурашид Мўминов шундай ҳикоя қилади:

— Ном билан номнинг фарқи бор, дейишса унчалик даражада бўлмаса керак деб ўйлардим, — дейди Абдурашид ака. — «Сувчи» ширкати деган қайдаю, «Сувчи» фирмаси деган қаёқда экан. Буларнинг асосий мазмунини ҳақиқий ишга киришгандан сўнггина билдик. Фирма бўлгач кўп нарсалардан фойдаланишга имкон туғилди. Буюртмачилар ҳам фирма билан ишлаш ишончлироқ деган маънода ўз буюртмаларини бериб туришибди. Ширкатимизнинг фирмага айланишига ҳозирги кун талаби, яъни бозор иқтисодиёти шароити сабаб бўлди десак ҳам бўлади. Бундан ташқари асосий қиладиган ишимиз дастурининг негизини «Маҳалла» дастурида кўрсатилган вазифалар ташкил этади. Шунинг учун ҳам энг аввало маҳаллаларда ишлашни фаол йўлга қўйганмиз. Шунингдек бизга «Сувсоз» трести мутасаддилари ҳам яқиндан ёрдам беришмоқда.

Дастуримиздан асосий ўринни олган Собир Раҳимов туманидаги Сағбон, Фаробий, Қорасарой, Зарқайнар кўчалари бу йил охиригача тўла равишда хонадонлари ичимлик суви билан таъминланиб, канализация қувурлари ўтказилиши керак. Бунда 35 километр канализация йўли ва 6,5 километр ичимлик суви йўлини ўтказиб, фуқароларга фойдаланиш учун имкон яратишимиз лозим.

Фирмамизнинг қамрови янада кенгая бошлайди. Шундай экан ўзимизни ўзимиз керакли асбоб-анжомлар билан таъминлашимиз лозим. Яъни зарур бўладиган қувур масаласини ҳам ўзимиз ҳал этишимиз керак. Бунинг учун эса бизлар айрим маҳсулотлар билан айирбошлаш ишларини ҳам йўлга қўямиз. Шаҳримиз ҳудудига яқин бўлган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирадиган хўжаликлар билан ҳамкорликда иш тутишни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйдик. Чунки улар айни пишиқчилик мавсумида етиштирган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини бозорга элта олмай ёки керакли жойларга топшира олмай хуноб бўлмасликлари учун биз билан алоқа қилишларига имкон бор.

Шунингдек, фирмамиз қошида мавжуд кичик цехлар очиб, унда халқ истеъмоли учун керак бўладиган маҳсулотларни ҳам ишлаб чиқаришни йўлга қўямиз. Бунга ҳам имконимиз бор. Негаки, «Сувсоз» трести биз учун 10 гектар ҳажмдаги ерни ижара учун бизнинг ихтиёримизга топшириб қўйди. Ана ўша ерда маҳсулот айирбошлаш ҳисобидан келган ёғоч ва тахтадан стол-стуллар, хонтахталар ясаймиз ва уларни халққа бошқаларникига нисбатан арзонроқ баҳода сотамиз. Булар, албатта, иккинчи даражали ишимиздир. Асосий мақсадимиз юқорида айтиб ўтганимдай халқимизни ичимлик суви билан таъминлаш ва канализация йўлларини ўрнатиш билан боғлиқдир.

Айни вақтда биз билан ҳамкорликда «Арго» ширкати ишчилари ҳам фаолият кўрсатмоқда. 100 дан ортиқ кишини ташкил этадиган фирмамиз Чилонзор, Акмал Икромов ва Шайхонтоҳур туманлари маҳаллаларида фаолият кўрсатишмоқда. Йил давомида режамиздаги ишларни амалга ошириб бўлсак, унда 9 миллион сўмга яқин ишларни бажарган бўламиз.

Умуман олганда, асосий мақсадга эришиб халқимизнинг турмушини янада фаровон этишга ҳисса қўшиб, даҳа ва маҳаллаларимизни бундан ҳам обод эта олсак, шаҳримизда мевали дарахтлар кўпайса, уларнинг натижасида бозорларимиз арзон бўлса, демакки умримиз ҳам, вақтимиз ҳам бекор кетмабди, деган хулосага келамиз.

Гулзода АБДУЛЛА қизи.

СУРАТЛАРДА: (чапдан ўнгга) «Сувчи ЛТД» фирмасининг бош раҳбари Абдурашид Мўминов, бўлинма бошлиғи Шуҳрат Одилов, бош муҳандис Қобилжон Исоқовлар навбатдаги иш юзасидан фикрлашишмоқда. Иккинчи суратда фирманинг илғор механизаторларидан бири Валерий Дудочников ҳамкасби Азиз Мўйдинов билан суҳбатлашмоқда.

Даврон Аҳмад суратлари.

** Олий ўқув юртларида*

МУХБИР БЎЛИШ ОСОНМАС

● Замон шиддат билан ўзгариб бормоқда. Узоққа бормайлик, бундан беш йил аввал газета ва журнал таҳририятларида ишлаш ҳар кимга ҳам насиб этавермас эди. Аммо бугунги кунда-чи? Ушбу саволлар билан Тошкент Давлат университети журналистика факультетининг декани, филология фанлари номзоди Сайди Умировга мурожаат қилдик.

— Сайди Умирович, сиз раҳбарлик қилаётган факультет ҳар йили қанча журналист ходимларни тайёрлаб беради?

— Факультетимиз ҳозирги пайтда йилига 150 та журналист ходимларни етиштириб бермоқда. Шуларнинг ярмидан кўпи газета ва журнал таҳририятларида ўз меҳнат фаолиятларини бошлайдилар.

— Университетни тугатган бўлғуси мухбирларнинг кейинги тақдири билан факультет маъмурияти қизиқадими?

— Тўғри, авваллари ишга тақсимлаш комиссияси бўларди. Ҳозир у деярли фаолият кўрсатмаяпти. Агар факультетимиз хусусида сўз юритадиган бўлсак, ўзингизга маълумки, бизда таҳсил олувчилар таълим жараёнида ойнаи жаҳон, радио ҳамда матбуот таҳририятларида ҳамкорлик қилиб боришади, табиийки, уларнинг кўпчилиги келажакда ўша жойларда меҳнат қилишади. Қолаверса, университетни тугатган мутахассисни назорат қилишга ҳеч қандай ҳуқуқимиз йўқ. Айниқса бизнинг эркин, ижодий соҳамизда бу ишни амалга ошириш тўғри бўлмайди.

—Хабарингиз бўлса, бугунги кунда газета таҳририятларида журналист ходимлар етишмаяпти. Бунинг сабабини нимада деб биласиз?

— Бунинг сабаблари кўп. Биринчидан, сўнгги пайларда республика нашрлари сони кескин ортиб кетди. Бизга ўқишга қабул қилинувчилар сони эса қисқарди. Иккинчидан, замона зайли билан журналистика соҳасига янгича талаблар қўйилди. Эндиликда бир қолипда ёзилган мақолаларга ҳеч кимнинг ҳуши йўқ. Мухбирлар учун изланиш, ишга ижодий ёндошув асосий меҳнат мезонига айланди. Бундай талабларни талабаларда тезда шакллантириш осонмас. Учинчидан, бугунги кунда, тан олишимиз керак, матбуот ходимларининг маоши ҳавас қиладиган даражада эмас. Осон йўл билан кўп пул топиш имконияти (айниқса тижоратда) ҳалигача мавжуд. Шунинг учун баъзи бир журналистлар ўз касбини ўзгартиришмоқда. Яна бир сабаб шундан иборатки, факультетимизда мана, беш йилдирки, кечки бўлим фаолият кўрсатмаётир. Бу эса ўз-ўзидан маълумки, кадрлар тайёрланишининг камайишига олиб келади.

— Ана шундай оғир шароитда факультет ўқитувчилар жамоаси бу муаммога бефарқ қарашмаётган бўлса керак?

— Ҳозирги шароитда бу муаммони ечишнинг ягона йўли мутахассисларни кечки бўлимда ҳам тайёрланишини йўлга қўйишдир. Кечки бўлим имконият жиҳатидан талабалар учун (айниқса бизнинг соҳа талабалари учун) айни муддаодир. Улар иш билан ўқишни ўзаро боғлиқ ҳолда олиб боришади.

— Журналистлар тайёрлаш талабалар сонини орттириш билан ҳал бўлиб қолармикин? Ҳақиқий журналист бўлиш учун кишида касбга фидойилик хислати ҳам бўлиши керак. Фақат шундайларгина оғир шароитларда ҳам ўз касбларига содиқ қолишади. Муаммога ечим излаганда шу омилга ҳам эътибор бериш лозим бўлар?

— Нима демоқчи эканингизни тушундим. Бизда таҳсил олаётган талабаларнинг барчаси ҳам эҳтимол бу мезонларга тўла жавоб бера олмаса керак. Қолаверса ўқишга қабул қилинаётган ёшларнинг касбига фидойилиги бор ёки йўқлигини дарҳол аниқлаш осонмас. Шундай экан, муаммони ечиш борасида ҳозирча талабалар сонини кўпайтиришга бориб тақалади.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

БЎЛИНМА ДАРОМАДИ

«МАЛИКА» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишбилармон кишилари кейинги вақтда жиддий изланишлар олиб боришмоқда. Ва шунинг натижасида тайёрланаётган маҳсулотлар тури кўпайиб, манфаатдорлик ортаётир.

Ясси тўқув-тикувчилик бўлинмасининг иш бошлаганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Бу ерга ўзга давлатдан янги дастгоҳлар келтирилмади, аксинча бошқа цехларда қисқартирилган дастгоҳлар тикланиб, айни кунда фойдаланишга топширилди. Бу бўлинмада иш жараёни бирмунча ихчамлашган. Ипни тўқиш жараёни эса бироз мураккаброқ. У ерда асосан аёлларнинг костюми, эркаклар учун енгсиз жемперлар, болалар учун шим-костюмчалар тўқиб, сўнг тикилмоқда.

Бўлинмага ёш мутахассис, ишбилармон Ботир Отабоев бошчилик қилмоқда. Унга технолог Надежда Черкина кўмакдош бўлаётир. Бўлинмада 50 киши ўрнига 20 га яқин ишчи меҳнат қилмоқда. Ишлаб чиқарилаётган тайёр маҳсулотларнинг сифати ва ташқи қиёфаси дастлабки назоратдан муваффақиятли ўтди. Бўлинма тўлиқ фаолият кўрсата бошласа корхона манфаати учун юксак даромадлар келтиради.

Гули МАЛИКОВА.

БУГУНГИ бозор иқтисодиётида кўпчилик рўзғорига арзонроқ, сархил мева ва сабзавот харид қилиш ҳақида ўйлайди. Шаҳримиздаги мева ва сабзавот билан савдо қиладиган кўпчилик дўконларда эса рўзғоримиз учун кўпроқ ишлатиладиган картошка, пиёз, сабзи ва бошқа маҳсулотлар ўтган йилга нисбатан анча яхши. Лекин «Ушовидан тушови қиммат» деганларидек маҳсулотнинг ўзидан кўра солинган сеткасининг қимматлиги кўпчиликни ажаблантирмоқда.

** Луқма*

УШОВИДАН ТУШОВИ ҚИММАТ

Куни кеча Истиқлол кўчасидаги Тошкент шаҳар мева-сабзавот саноати бирлашмаси томонидан ташкил этилган мева ва сабзавотлар билан савдо қиладиган ярмаркада бўлдик. Пиёз 6 сўм, сеткаси 4 сўм, сабзи 15 сўм, сеткаси 4 сўм, картошка 35 сўм, сеткаси 4 сўм ва ҳоказо.

— Мен ўзим билан идиш олиб келгандим, — деди сочлари оқарган онахон. — Иложи бўлса сеткасиз тортиб берсангиз.

— Ҳеч иложим йўқ. Шунақа буйруқ беришган. Фақат сеткаси билан сотилади, — деди ўрта ёшлардаги сотувчи йигит.

На илож. Онахон ҳам, унинг кетидан навбат кутиб турган бошқа харидор ҳам рўзғорларига керакли бўлган маҳсулотлардан харид қилишди. Лекин харидорларга қулайлик яратаман деб ноқулайлик яратиб қўйган мутасаддилардан диллари ранжиди.

Раҳмат ПОЛВОН.

** Ажаб савдолар*

СОЯБОНСИЗ БЕКАТЛАР

ТОШКЕНТДА нима кўп, бекат кўп. Лекин уларнинг ҳаммасида ҳам соябон борми? Бу саволга дабдурустдан йўқ, деб жавоб берилса ғалати туюлади албатта. Чунки шаҳримизда намунали бекатлар, улар устига тоза ва озода қилиб қурилган соябонлар кўплаб топилади. Шундайлар жумласига Юнусобод туманидаги «Универсам», Аҳмад Дониш кўчасидаги бозорча бекатлари, Яккасарой туманининг Бобур кўчасида жойлашган бекатлар, Мирзо Улуғбек туманидаги Ипак йўли шоҳкўчасидаги бекатларни (бундайлар бошқа туманларда ҳам кўп) киритиш мумкин. Бу жойларда ўрнатилган замонавий соябонлар нафақат йўловчиларга бошпана сифатида, балки уларга савдо-сотиқ ва маиший соҳа юзасидан ҳам хизмат кўрсатади. Ушбу бекатларда ишлаб турган «Бир зумда» таомхоналаридан шошилиб турган йўловчилар тамадди қилиб олишлари учун қулай шароитлар мавжуд. Қани энди ҳамма бекатларда ҳам шундай кўнгилли ҳол бўлса? Афсуски бу ҳозирча орзу. Шаҳримиз кўчалари билан яхши таниш бўлган ҳар қандай йўловчи бизнинг фикримизга қўшилиши табиий. Чунки кўплаб кўчаларда ҳали ҳам соябонсиз бекатларни учратиш мумкин.

Табиб табиб эмас, бошидан ўтган табиб, дейдилар. Агар ёз жазирамасида ёки қиш қирчилламасида бундай бекатларда қовжираб, дилдираш сизга насиб этмаган бўлса бир зум хаёлотга берилишингизни илтимос қилардик.

40—45 даражали иссиқда усти очиқ бекатда болали аёл турибди. Қуёш нуридан қизиб ловуллаб турган асфальтдан иссиқ ҳарорат кўтарилади. Атрофда бирон туп дарахт, самода эса тиқ этган шабада йўқ. Юқори ҳароратга чидолмаган гўдак чирқираб йиғлайди. Ўчакишгандек автобус ҳам кела қолмайди. Энди эса аксинча. Шундай ҳолатни қишли, ёмғирли изғиринда дея тасаввур қилинг.

Ноҳуш манзара. Лекин афсуслар бўлсинки, шу кеча-кундузда ҳам баъзи бекатларда учраб турадиган оддий кўриниш бу. Албатта трамвай бекатлари бундан мустасно. Чунки йўлнинг ўртасида жойлашган бекатга соябон ўрнатишни талаб этиш ақлга сиғмайдиган иш. Лекин трамвай бекатларини тартибли сақлаш ё бўлмаса уларда турган йўловчилар хавфсизлигини таъминлаш чораларини кўриш мақсадга мувофиқ деб ўйлаймиз. Бу ўринда гап ҳеч қандай тўсиқлар билан ажратиб ҳимоя қилинмаган бекатлар хусусида бормоқда. Узоққа бормай биргина Амир Темур кўчасини олайлик. Олой бозоридан Юнусобод даҳаси томон юрсангиз тўсиқсиз бекатларни истаганча топасиз. Мутасаддилар ҳеч бўлмаса Ғалаба боғи ва Қозоғистон бекатларида бўлиб ўтган кўнгилсиз ҳоллардан тегишли хулоса чиқарсалар ёмон бўлмасди. Бугунги кунда гарчи бу бекатлар тўсиқлар билан ҳимоя қилинган бўлишига қарамай баъзи ҳайдовчиларнинг ичиб олиб рулни бошқариши ва эҳтиётсизлиги туфайли машинани эплай олмай бир неча бор тўсиқларга урганлиги оқибатида бир неча йўловчилар жабрланганн ҳеч кимга сир эмас. Шундай ҳимояланган бекатлардаки, кўнгилсиз ҳодисалар рўй бериб турса тўсиқларсиз бекатларда бундай ҳол учрамаслигига ҳеч ким кафолат бера олмайди.

Келинг, энди яна асосий мақсадга қайтайлик. Бизга «Тошшаҳйўловчиавтотранс»дан хабар беришларича шаҳардаги 50 фоиз автобус бекатлари ночор аҳволда экан. Уларнинг кўпларида соябон йўқ. Борларида эса ўтирғичлар топилмайди. Кексаю ёш йўловчилар тик оёқда туриб соатлаб автобус кутишга мажбурлар. Фикримизнинг исботи учун мисолларга мурожаат қилайлик.

Сағбон кўчаси тор бўлишига қарамай энг серқатнов кўчалардан бири ҳисобланади. Шундай кўчанинг бирон бир бетида соябон йўқлигини нима билан изоҳлаш мумкин? Шу ўринда йўловчилар ушбу йўлнинг чинни заводи бекатида бечораҳол қаққайиб турган соябон ҳақида сўз юритиб юқоридаги фикримизга эътироз билдиришлари мумкин. Тўғри, шу жойда соябон бор. Лекин уни завод ишчиларининг, маҳалла аҳолисининг талаби билан корхона маъмурияти ўз кучи билан қурдирган.

Бугунги кунда Беруний кўчаси шаҳримизнинг бирон бир йирик кўчаларидан қолишмайди. Ҳисоблаб чиқсак шу кўчанинг 50 фоиз бекатида ҳам соябон йўқ экан.

Ибн Сино даҳасига қатновчи йўловчилар ҳам бекатларнинг очиқлигидан жуда кўплаб шикоят қилишади. Агар автобусларнинг бош ва охирги бурилишларидаги усти ёпиқ бекатларни ҳисобга олмаганда деярли йўл бўйи биронта соябонли бекатларни учратмайсиз. Бирини кўриб фикр қил, бирини кўриб шукр қил, деганларидек бечора йўловчилар шунисига ҳам шукр қилиб юришибди. Уларга сабр-бардош тилашдан ўзга чорамиз йўқ. Чунки сабрнинг туби олтин. Зора шу яқин ўртада кўчанинг бошқа жойларида ҳам усти ёпиқ бекатлар қад кўтариб қолса.

Бундан ярим йил муқаддам Мирзо Улуғбек туманининг 15-шифохонаси олдида яхшигина соябонли бекат бор эди. 89-йўналиш бўйлаб қатновчи автобусларни кутувчилар шу бекат хизматидан фойдаланишарди. Нима бўлдию бекат нарига ўтадиган бўлди. Бинойидек соябон бузиб ташланди. Бошқа жойга ўрнатилган бекатга эса қайта соябон насиб этмади. Афсуски ушбу бекатнинг қарама-қарши томонидаги автобус кутиш жойида ҳам соябон йўқ. Йўловчилар қишин-ёзин «очиқ ҳаво»да мириқиб дам олишади. Баъзан балки шифохона яқин бўлгани учун унинг тиббий хизматчилари бундай мўътадилликни йўловчиларга тавсия этишмаганмикан деб ўйланиб қоласан киши.

Яқинда йўлимиз тушиб Қорасарой бекатига келиб қолдик. Шундоққина рўпарада 28-мактаб биноси жойлашган. Бу ердаги аҳволни кўриб ҳайратга тушдик. Тўппа-тузук бекат ярим ахлатхонага айланиб қолибди. Қани энди бу ерда тартиб-интизом ёки биз оғиз кўпиртириб айтадиган озодалик? Маҳалла аҳли қаёққа қараяпти ўзи? Мактаб жамоасичи? Нега улар бетартиб ахлат тўкаётган кимсаларни инсофга чақиришмайди? Қолаверса шу ахлатхонани ҳашар йўли билан тозалаб бу ерга ахлат ташламасликни маън этувчи кичик бир эълонча осиб қўйиш учун қанча вақт керак?

Тан олиш керак. Ўзимизда ҳам айб бор. Фақат талаб қилишга ўрганиб қолаяпмиз. Кўпинча ундай қилиш керак, бундай қилиш керак, деб ақл ўргатамиз. Лекин ўзимиз шунақа эътиборли ишларни амалга ошириш учун қандай ҳисса қўшаётганлигимиз ҳақида ўйламаймиз. Йўғиникуни қўятурайлик. Хўш шаҳримиздаги мавжуд соябонли бекатларни авайлаб-асраш, улардан тўғри фойдаланиш йўлида нима қиляпмиз? Кўз олдимизда бир безори тайёр ўтирғични қўпориб ташлаётганини кўриб кўрмасликка оламиз. Унга пичоқ билан ёки бирор темир-терсак билан бемаъни сўзлар ёзаётган бўлса-да индамаймиз. Ахир қачонгача кўз юмиб ўтамиз бундай ноқобил ишлардан? Наҳот бекатда турган йўловчилар бир бўлиб битта зараркунандани жиловлай олмасалар? Қўлимиздан келади бу иш. Лекин «сен менга тегма, мен сенга тегмайман» деган нотўғри тушунча қон-қонимизга сингиб кетганлиги бизни бундай «ҳурмача қилиқларга» дашном беришдан тийиб туради чоғи. Назаримда бу лоқайдликка чек қўйиш вақти етди.

Хуллас гапираверсак гап кўп. Шунинг учун ҳам биз бу мақолада баъзи кўчалардаги усти очиқ бекатлар хусусида фикр юритиш билан чегараланмоқчимиз холос. Чунки бунақа кўча ва бекатлар ҳақида истаганча мисол келтириб сўз айтиш мумкин. Қолганини эса мутасаддилар виждонига ҳавола этиб қиссадан ҳисса чиқариш ўринли деб билдик.

Албатта шаҳар хўжалигини ҳар фаслда бажарадиган ўзига хос муҳим юмушлари ва ташвишлари бўлади. Шу нуқтаи назардан қараганда бекатлар ва умуман соябонсиз бекатлар хусусидаги мавзу ҳам шу кунимизнинг (айниқса баҳор фаслини) кечиктириб бўлмас долзарб юмушларига киради. Чунки бўсағада ёз турибди. Унинг жазирамасида усти очиқ бекатларда бошдан офтоб ўтиб автобус кутишдан асрасин.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

** Мардлар қўриқлайди Ватанни*

ЮРТИМИЗ ИСТИҚЛОЛИНИНГ НАВҚИРОН ҲИМОЯЧИЛАРИ

⊙ Халқимизда «Миллат соғлиги — юрт бойлиги» деган нақл бор. Дарҳақиқат, ўзбек элининг кўп минг йиллик тарихида унинг истиқлолга юз тутиб, мустақил, эмин-эркин ҳаёт кечираётган бугунги кундек қувончли воқеа юз бермаган бўлса керак. Бироқ мустақилликни мустаҳкамлаш, уни ҳимоя қилиш, Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидаги давлатлар орасида тўлақонли ўрин олиб курраи заминнинг ривожланган давлатларидан бирига айланиши учун бизга чиниққан, ҳар томонлама соғлом авлод керак. Шу йўлга қаратилган мустақилликнинг энг тотли меваларидан бири ҳам муҳтарам Президентимиз Ислом Каримов томонидан истиқлолга юз тутган Ўзбекистоннинг биринчи ордени — «Соғлом авлод учун» орденини таъсис этиш ҳақидаги Фармон бўлди. Шу ўринда: «Хўш, шу кечаю кундузда бу борада нима ишлар қилиняпти, ёш авлодни соғлом камол топтириш учун қандай чора-тадбирлар кўриляпти?» деган ўринли саволларнинг туғилиши табиий. Масалага ойдинлик киритиш мақсадида биз Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг ҳарбий хизматга чақирилувчи ёшлар бошқармасининг бошлиғи, Тошкент педиатрия тиббиёт институтининг кафедра мудири, доцент Фозил Назирович ҲАСАНОВ билан мулоқотда бўлдик.

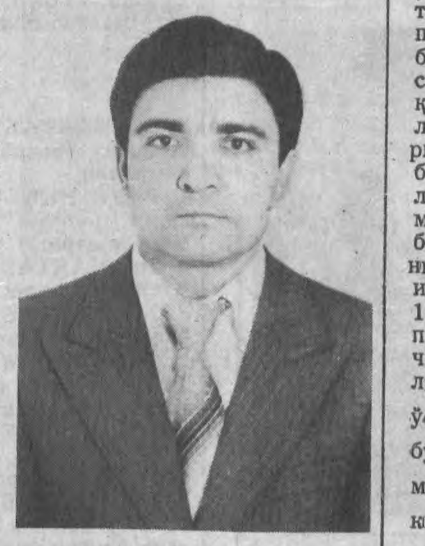

— Фозил Назирович, яқинда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг фуқароларни муддатли ҳарбий ва муқобил хизматга навбатдаги чақириш тўғрисидаги қарори ҳамда шунга мувофиқ равишда Тошкент шаҳри фуқароларини навбатдаги муддатли ҳарбий ва муқобил хизматга чақиришни ўз вақтида ва уюшқоқлик билан ўтказиш мақсадида Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбековнинг тегишли қарори чиқди. Ҳадемай, йигитлар Ватан олдидаги ўз бурчларини ўташ учун отланадилар. Чақириқни рисоладагидай ўтказиш учун тиббиёт соҳасида қандай ишлар қилиняпти?

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг навбатдаги ҳарбий чақириқни ўтказиш ҳақидаги қароридан сўнг тиббий кўрикни республика миқёсида ўтказиш бўйича барча мудофаа ишлари бўйича бошқарма ва бўлимлардаги тиббий комиссия, ҳайъатларга олий ва 1-тоифали мутахассис шифокорларни ажратиб тиббий кўрикни сифатли ва юқори даражада ташкил этиш ҳақида кўрсатмалар бердик. Нафсиламбирини айтадиган бўлсак, 1990 йил 4 сентябрда «Республика ёшларини ҳарбий хизматга чақириш ва хизматни ўташ» тўғрисидаги Президент Фармони чиққанди. Шу Фармон асосида тез орада вазирликда ёшларга тиббий хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида алоҳида бошқарма тузилганди. Ўтган уч йилга яқин вақт ичида бу борада бирмунча ишлар қилинди. Масалан, Соғлиқни сақлаш вазирлигида махсус бошқарма ташкил қилингунга қадар ҳарбий хизматга бориш учун тиббий кўрикдан ўтадиган ёшларнинг 4,7—4,8 фоизи соғлиғи нобоплиги туфайли хизматга вақтинчалик яроқсиз деб топилиб, даволаш учун муддат бериларди. Фармон чиққандан кейин тиббий кўрикни ўтказишга қаттиқ аҳамият бериб унга фақат малакали мутахассисларни ажратиб, талабни анча оширганимиздан кейин, кўрикларнинг натижалари анча яхшиланди. Соғлиғи бўйича яроқсиз деб топилаётган ва даволаниш учун хизмат муддати кечиктирилаётган ёшларнинг сони 1992 йилнинг кузида 29,5 фоизга етди. Яъни 1990 йил кузида бу кўрсаткич 11,5 фоизни ташкил этди. 1991 йил баҳорда эса 17,5 фоизга кўтарилди. Бу дегани илгариги пайтларда мутахассислар болаларни муфассал текшириб ўтирмас, айрим хаста ёшлар хизматга жўнатилиб юборилаверарди. Иккинчидан, тиббий кўрикдаги шифокорларнинг малакаси паст эди, поликлиника ва касалхоналарда унчалик керак бўлмаган шифокорларни кўрикларга ажратиш ҳоллари кўп учрарди. Бундан ташқари масаланинг иккинчи томони ҳам бор. Собиқ Иттифоқ пайтида мудофаа вазирлигининг ҳарбий хизматдан қолдирилувчи хасталиклар рўйхатига республика шароитида кўп учрайдиган касалликлар деярли киритилмаганди. Аҳволни яхшилаш учун 1990 йили вазирлигимиз томонидан хасталикларнинг қўшимча рўйхати ишлаб чиқилиб, Вазирлар маҳкамасининг қарори билан тасдиқлангач, Ўзбекистон доирасида амалда қўлланила бошланди. Инчунун, 1991 йилнинг бошларида собиқ Иттифоқ Мудофаа вазирлигида армия хизмати учун яроқсиз бўлган янги касалликлар рўйхати ишлаб чиқилаётганда бизнинг рўйхатимиз асос қилиб олинган эди. Иттифоқ Соғлиқни сақлаш вазирлигидан мутахассислар келиб, маслаҳатлашиб, биз қўйган талабларни ҳисобга олишган эди. Шуни қатъий айтиш мумкинки, юқорида тилга олинган тадбирлар амалда қўлланила бошлангач, ҳарбий хизматга фақат соғлом ёшлар жўнатила бошланди, ҳар хил қоидабузарлик ҳоллари барҳам топди.

— Ҳарбий хизматга чақирилувчи ёшларнинг 25—30 фоизи армияга яроқсиз деб топилаётгани албатта жуда ташвишланарли ҳол ва юқори кўрсаткични ташкил этади. Бунга сабаб нимада деб ўйлайсиз?

— Тошкентда болалар ва ўсмирларга ташхис қўйиш ва маслаҳат бериш марказида пойтахт мактабларида ўқийдиган ўсмир болалар соғлиғи барча мутахассислар иштирокида текшириб кўрилганида уларнинг 91,2 фоизининг соғлиғида ҳар хил нуқсонлар борлиги аниқланди. Масалан, яссиоёқлик касб танлашда чекланишларга, ҳарбий хизматга яроқсизликка олиб келади, У эса 35—45 фоиз болаларда учрайди. Ўпка, ошқозон хасталиклари ҳам ўсмирларда кўп учраши маълум бўлди. Нимага бундай деганда сабаблар кўп. Бу ерда экология, нотўғри овқатланиш, онанинг соғлиғи (қандай онадан туғилганлиги), турмуш шароитларининг таъсири муҳим роль ўйнайди. Республика санитария-гигиена институтининг ҳам текшируви шуни кўрсатяпти. Сурункали касалликларни оладиган бўлсак, улар 6 ёшли болаларда 2—3 фоиз, 15 ёшлик даврида 25 фоизгача, 17 ёшга келиб эса 29 фоизгача болаларда кузатиляпти.

— Сурункали хасталикларни вақтида аниқлаб, бартараф этишнинг чоралари кўриляптими?

— Умуман, мактаб ёшидаги ўсмирлар ўз соғлиғига бефарқ бўлишади. Мактабларда ҳам, чақириқ комиссияларида ҳам кўпчилик болалар ўртоқлари билан комиссиядан ўтаётганда уялиб айрим касалликларини яширади. Ўз вақтида аниқланмаган, демакки соғломлаштириш ишлари олиб борилмаганлиги сабабли соғлиқдаги нуқсонлар вақт ўтгани сари сурункали касалликларга айланиб боради ва касб танлашдаги чекланиб қолишларга, ҳарбий хизматга яроқсизликка олиб келади. Эътибор қаратиш лозим бўлган томони шундаки, кейинчалик бориб ёшларимиз ота-она бўлганларида ушбу ўз вақтида соғломлаштирилмаган хасталикларнинг келажак авлодга ҳам таъсири бўлади. Масаланинг иккинчи: экология, ижтимоий шароитларга боғлиқлик томони ҳам бор. Бутун жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг таҳлилларига кўра киши саломатлигининг 10—15 фоизи тиббиётга боғлиқ экан, қолгани эса ижтимоий муҳит, яшаш шароитлари ва наслга бориб тақаларкан. Шуларни ҳисобга олган ҳолда 1991 йилнинг февраль ойида Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги қошида ҳарбий хизматга чақирилувчиларга тиббий ёрдам кўрсатиш бошқармаси тузилди. Дастлабки пайтда чақириқ натижаларини таҳлил қилганимизда маълум бўлдики, йигитларимизни ҳарбий хизматга соғлом тайёрлаш учун уларга болалик, ўсмирлик давридан кўрсатиладиган тиббий хизматни, соғлиқларини муҳофаза этиш ишларини такомиллаштириш керак экан. Шунинг учун бошқармамиз асосий эътиборни мактаб ёшидаги болалар ва ўсмирларга қаратяпти. Катталар билан ўсмирлар ўртасидаги мувозанат бузилганлиги учун мактаб ёшидаги, ўсмирлик давридаги болаларни малакали мутахассислар иштирокида мунтазам тиббий кўрикдан ўтказиб, уларнинг соғлиғидаги нуқсонларни аниқлаб ўз вақтида соғломлаштириш ишларини йўлга қўйишни ўз олдимизга мақсад қилиб олганмиз. Бу фикрга келганимизнинг асосий сабабларидан бири шундаки, ҳарбий хизматга чақирилаётган болалардаги сурункали хасталиклар кўпинча чақириқ пайтида аниқланяпти. Чунки бунгача яхши текширувдан ўтмаганлиги сабабли касаллиги ривожланиб келаверган. Шуни алоҳида таъкидлаб ўтишни истардимки, мақсадимиз фақатгина ёшларни ҳарбий хизматга тайёрлаш эмас, балки бутун авлодни соғломлаштириш. Чунончи, бошқармамиз қиз болаларни соғломлаштириш борасидаги ишлар билан ҳам шуғулланяпти. Чунки ҳозир мустақилликка эришдик, том маънода бутун халқ соғлиғини ўйлайдиган давр келади. Бинобарин, ўғил болалар-ку, хизматга бориш учун тиббий кўрикдан ўтишар, бироқ қиз болалар учун бундай текширув йўқ. Кўпчилик қизларимиз турмушга чиққандан сўнг туғруқхоналарда илк бор шифокорга рўпара келади. Бу дегани улар олдин яхши текширилиб, соғломлаштирилмаган. Мактаблараро система қизларга ҳам нисбатан қўлланилади. Яъни, «Соғлом онадан соғ бола туғилади», деганларидек, шу йўлда ҳам катта куч-ғайрат сарфлаяпмиз. Шу ўринда Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 1992 йил 10 мартда «Болалар ва ўсмирларга гинекологик ёрдам кўрсатишнинг ҳолати ва уни ривожлантириш тадбирлари тўғрисида»ги буйруғи айни муддао бўлди. Унга бинонан 1992 — 95 йилларга мўлжалланган иш кўламлари белгилаб олинди. Бу борада болалар поликлиникалари ва аёллар тиббий маслаҳатхоналарида қўшимча болалар врачи ва ўрта тиббий ёрдам ходимлари ҳисобига ихтисослаштирилган қабуллар жорий этиляпти, шифокорлик лавозими доирасига «Болалар гинекологи» лавозими киритилди, ёш қизчалар ва ўсмирларда гинекологик касаллик бор-йўқлигини текшириш учун ташхис марказлари ва бошқа даволаш-муҳофазалаш муассасаларида ультратовуш, эндоскопия, радиоиммунология, биохимия, тиббий-генетик ва патологик текширув усулларидан кенг фойдаланиш ишлари йўлга қўйиляпти. Охирги 2 йил мобайнида тиббий хизмат кўрсатаётган муассасалар тизимини кўриб чиқиб янги йўналишдаги даволаш муҳофазалар муассасалари — мактаблараро ўсмирлар поликлиникаларини ташкил қиляпмиз. Ҳозирча 8 та вилоятда шундай поликлиникалар ўз фаолиятини бошлади. Булар 7 ёшдан 18 ёшгача бўлган болалар ва ўсмирларни мунтазам тиббий кўрикдан ўтказиш ва соғломлаштириш ишлари билан шуғулланади. Жумладан, Тошкентда ҳозир барча поликлиникаларда мактаб ёшидаги болалар-ўсмирлар бўлимлари ташкил этилиб, уларда ҳам юқоридаги йўналишларда иш олиб боriляпти.

— Суҳбатимиздан маълум бўлдики, тиббий кўрикдан ўтиш пайтида айрим ўсмирлар бетобликлари туфайли ҳарбий хизматга яроқсиз деб топилмоқдалар ёки вақтинча чақирувдан қолдирилиб даволанишга юборилмоқдалар. Айтингчи, хизматдан қолдирилаётган ёшларимизнинг тақдирлари қандай кечмоқда, уларнинг соғлиқларини муҳофаза қилиш ишлари билан қай тарақа шуғулланилмоқда?

— Саволингиз жуда ўринли. Тиббий кўрик пайтида хасталиги аниқланган йигитларнинг барчаси касалига қараб турар жойларидаги поликлиникалар мутахассисларига бириктиб қўйилмоқда. Мазкур поликлиникаларда шифокорлар ўсмирлар саломатлигини тиклаш ишларини олиб боришлари шарт. Лекин шуни айтиш керакки, яқин-яқинларгача ўсмирлар даволаняптими-йўқми яхши текширилмасди. Энди мактаблараро ўсмирлар поликлиникалари чақириқ ёшидаги хаста болаларнинг соғлиғи устидан назорат ишларини олиб боришади. Бундан ташқари вазирлик қарори билан ҳар бир вилоятда доимий тиббий-текширув комиссиялари (ҳайъатлари) ташкил этилган. Улар масалан, ҳар йили чақирув даврида бутун Тошкент шаҳри миқёсида аниқланган касалликларнинг рўйхатини олиб, уларни соғломлаштириш ишлари билан шуғулланишяпти. Баъзан бола туман тиббий кўригидан ўтиб у соғлом деб хулоса чиқарилган бўлса-ю бироқ ўсмирнинг саломатлигига гумон туғилса у вилоят ёки республикадаги даволаш муассасаларига юборилади. Бинобарин, кейинги 2 йил давомида айрим сабабларга кўра 18—20 минг нафар ёшларни диагностика маркази касалхоналарида янада чуқурроқ текширишга тўғри келяпти, хасталиги сабабли даволаш учун чақирувдан вақтинчалик қолдирилган ёшларнинг сони охирги йил 9,9 фоизни ташкил этди. Уларни даволашда кўп ҳолларда жарроҳлик муолажаларини ўтказиш лозим бўлиб, муолажаларнинг болаларни касалхонага ётқизмасдан туриб поликлиникаларда ўтказилиши жуда қўл келяпти. Кўз хасталикларини даволаш ҳам яхши йўлга қўйилган. Илгари мудофаа вазирининг буйруғига кўра ҳар бир туманда ҳарбий-спорт соғломлаштириш лагерлари фаолият кўрсатиши кўзда тутилган бўлиб, амалда эса бу иш жуда оқсарди. Лекин кейинги пайтларда Республикамизда шундай лагерларни ташкил этишга ҳаракатлар бошланиб кетди. Чунки уларнинг ёшларимизни фақат чиниқтириш эмас, балки руҳан тайёрлашда ҳам аҳамияти катта. Умуман, келгусида мактаблараро ўсмирлар поликлиникалари фаолиятини яхши йўлга қўйиб, уларнинг туман поликлиникаларининг шундай бўлимлари билан ҳамкорлигини таъминлаш орқали барча болаларни ўз вақтида мунтазам тиббий текширувдан ўтказиб туриш йўли билан чақирув ёшигача бўлган кўпчилик ўсмирларни соғлом, баркамол ўсишини таъминлашимиз мумкин ва шу йўлда ҳаракат қиляпмиз. Шу маънода иш услубимиз ҳам ўзгарди. Чунончи илгари бола 14 ёшгача педиатр, 15—17 ёшда ўсмирлар шифокори ва фақат 18 ёшга келиб ҳарбий врачлар қарамоғида бўлган бўлса, ҳозир мана уч йилдирки 7 ёшдан 18 ёшгача бўлган болаларнинг соғлиқлари ўсмирлар терапевтлари назоратидадир. Яъни бунда иш 7 ёшдан 18 ёшгача бўлган ўқувчи ўсмирларга уйда ҳамда мактабда мактаблараро ўсмирлар поликлиника, диспансерлари ва бўлимлари орқали фақат бир мутахассиснинг тиббий ёрдам кўрсатишини ташкил этиш асосида йўлга қўйилади. Шунингдек, ўсмирлар поликлиникалари ва диспансерлари штатларига шаҳар, вилоятлардаги доимий ҳарбий хизматга чақирув тиббий ҳайъатлари ҳам киритилган бўлиб, улар ўсмирлар хизмати ва мудофаа ишлари бошқармаси ўртасидаги муносабатларни келишилган ҳолда олиб боришга ижобий таъсир кўрсатмоқда. Масалан, 1990 йилдан 1991 йил кузигача Республика миқёсида армияга чақирилувчи ёшлар ўртасида саломатлиги туфайли вақтинча хизматдан қолдирилаётган ўсмирлар сони муттасил ошиб борган бўлса, 1992 йилнинг баҳорги чақирув мавсумида эса уларнинг миқдори кескин камайди. Бу армияга чақирилувчилар ўртасида диспансер назоратининг бирмунча яхшиланганини ҳамда ўсмирлар саломатлигини тиббий ҳайъатларга текшириб кўриш учун зарур маълумотлар олдиндан тайёрлаб қўйилгани натижасидир.

— Албатта, 7 ёшдан 18 ёшгача бўлган даврни қамраган ҳолда янги йўналишларда иш юритиш ҳозирдан ўзининг самарасини кўрсатаётган экан. Ўсмирлар соғлиғини муҳофаза этиш борасида яна қандай чора-тадбирлар кўриляпти?

— Аввалambор шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, ўсмирлар терапевтларининг маошлари оширилди. Илгари тиббий кўриклар фақат кампания сифатида ўтказилиб, натижаси билан унчалик қизиқилмасди. Ҳозир ҳар бир вилоятда соғлиқни сақлаш бўлими бошлиғининг муовинлари ўсмирлар саломатлиги билан шуғулланяпти. Тиббиёт-педиатрия институтлари, педиатрия факультетларида мактаб ёшидаги болалар ва ўсмирлар касалликларининг келиб чиқиши, сабаблари, психологик хусусиятларини ўрганишга катта аҳамият қаратиляпти. Даволаш факультетлари ва педиатрияда ўсмирлар касалликларини ҳам чуқурроқ ўрганиш борасида иш кетяпти. Соғлиғида нуқсони бор болаларни мактабларнинг ўзида соғломлаштириш учун ўқув муассасаларида физиотерапия хоналарини ташкил этиш, физкультура залларида улар билан даволаш жисмоний тарбияси машқларини олиб борадиган ўқитувчилар тайёрлаш режалари белгиланяпти. Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт комитети томонидан Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш концепцияси ишлаб чиқилди. Унда ҳаётимизга жисмоний тарбияни кенгроқ жорий этиш, оммавий ривожлантириш ва унга асосан ёшларни жалб этишга асосий эътибор қаратилган. Ҳозир барча вазирликларда ишчи гуруҳлари тузиляпти. Ҳамма бу борада ўз режаларини ишлаб чиқиб тавсияларини бергач эса болалар ва ўсмирларни соғломлаштиришнинг миллий дастури ҳам ишлаб чиқилади. Хуллас, ҳозир бу соҳада ишлар қизғин.

Суҳбатдош Дилшод ИСРОИЛОВ.

** Суратли ахборот*

Пойтахт ўқувчиларининг меҳмонлари

Шайхонтоҳур туманидаги 41-ўрта мактаб билан Наманган вилояти Янгиқўрғон туманида жойлашган 31-ўрта мактабни мустаҳкам дўстлик ришталари боғлаб туради. Мактаб ўқувчиларининг баҳорги таътил кунларида пойтахтлик ўқувчилар Наманганда — дўстларининг мактабларида меҳмон бўлишган эди. Ўшанда наманганлик мактаб ўқувчилари пойтахтлик дўстларини катта қувонч билан мусиқа садолари остида тантанали кутиб олишган эди. Тошкентлик дўстларига, ўзларининг «Узоқ» қишлоқларининг гўзал жойларини таништиришган, биргаликда Наврўз байрамини ҳам нишонлашган эди.

Мана энди эса наманганлик ўқувчилар пойтахтда меҳмон бўлишди. 41-мактаб ҳовлисида доира садолари янгради. Миллий либослар кийган мезбонлар меҳмонларни нон-туз билан кутиб олишди. Уларга мактабнинг диққатга сазовор жойларини, турли тўгараклар, ўзлари ясаган ҳар хил буюмларни кўрсатишди. Сўнгра «Тошкент ғунчалари» ҳамда «Наманган гуллари» командалари ўртасида «Қувноқлар ва зукколар»» мусобақаси бошланди. Бу беллашув миллий урф-одатлар, анъаналарини яхши билиш, қадимдан халқимиз бажариб келган кундалик рўзғор ишларини уддалаш мавзусида ўтди.

СУРАТЛАРДА: наманганликларни кутиб олиш пайти; меҳмонларни Улуғ Ватан уруши фахрийси, мактаб ота-оналар комитетининг аъзоси, маҳалла фаоли Қ. Исломов қутламоқда; иккала мактаб ўқувчиларининг дўстлик суҳбатлари.

Равиль Альбеков суратлари.

** Ихчам тақриз*

ҲАР бир касб эгасининг ўз ижодий йўли, ўзига хос тарихи мавжуд. Бир соҳада меҳнат қиладиган ўнлаб одамларнинг ҳикояси, тақдири, мутлақо бир-бирига ўхшамайди. Уларни бирлаштириб турадиган ният битта — халққа хизмат қилишдир.

Ҳар бир артист ёки адибнинг кўпчилик — эл-юрт қизиқадиган томони бор. У ҳам бўлса — унинг болалиги, саҳна ортидаги эмас, театрдан, санъатдан ташқаридаги ҳаёти қандай бўлиши ҳақида билиш иштиёқидир. Хусусан, унинг оиласи, одамлар орасидаги ҳаёти, устози, фарзандлари...

Ўзбекистон халқ артисти Санъат Девонов ўзининг 45 йиллик ижодий фаолиятида — саҳнада ва кинода ижро этган ролларидан рози бўлса керак. Шоҳ Муҳиддин Мансур қаламига мансуб «Саҳнада йўргакланган Санъат» манзумасини ўқиб, бунга амин бўласиз. Сабаби ушбу китобда Санъат Девонов босиб ўтган йўл муаззам ўзбек санъатининг фахрли бир бўлаги эканлиги эҳтиросли лавҳаларда очиб берилади. Меҳрибон ота, вафоли ҳаёт дўсти ҳақидаги латиф ҳикоялар барчага баробар манзур бўлади.

Китоб жуда ҳам ширин тилда битилган. Шу сабабли ҳам завқ билан ўқилади. Китобхоннинг тасаввури унда келтирилган элликка яқин суратлар мисолида янада ойдинлашади.

Ўзбекистонда саҳнага, киноға заҳмати сингган соҳиби истеъдодлар талайгина. Улар ҳақида ҳам «Саҳнада йўргакланган Санъат» қабилидаги асарлар яратилса, айни муддао бўлар эди.

Турғун ЙЎЛДОШЕВ.

ЦИРК САНЪАТИ ТАСВИРЛАРИ

• АТОҚЛИ мўйқалам соҳиби Лутфулла Абдуллаев ўзининг кўп йиллик жўшқин ижодий фаолияти мобайнида бир неча ўнлаб асарлар яратди. Унинг график асарлари ҳам жойларда кенг оммалашди.

Бу ижод намуналари орасида цирк санъатини тарғиб қилувчи расмлар ҳам анчагина. Уларда ўзбек миллий цирк санъатини мадҳ этувчи тасвирлар яққол кўзга ташланиб туради. Томошабинларда қизиқиш уйғотган бу картиналар жамланиб, кўргазмага қўйилди.

Гап шундаки, ўзбек цирк жамоаси ташкил топганига ярим аср бўлди. Шу сана муносабати билан ўзбекистонлик рассомларнинг цирк санъати аҳли ижрочилик маҳоратини акс эттирувчи ижод намуналари асосида катта бадиий кўргазма очилди. Ундан рассомлардан М. Содиқовнинг «Дорбоз», З. Фахруддиновнинг «Полвон», К. Мачеррамовнинг «Томошадан сўнг» каби картиналари ҳам ўрин олди.

Анвар АЛИБОЕВ.

** Келажагимиз—мактабда*

ИҚТИСОДИЙ ТАЪЛИМ ЗАРУРАТИ

МАЪЛУМКИ, инсон баркамоллиги унинг маънавий дунёсининг қадимийлиги билан белгиланади. Яхши тарбия ва илм кишининг қимматбаҳо бойлигидир. Инсон боласи энг эзгу одобни аввало уйидан, сўнг жамоатдан, мактабдан олади. Бироқ қадимдан фарзанд тарбиясининг бутун масъулияти ота-онага, оилага юклатилади.

Ўзбек болалари ўта зукко, тежамкор, ҳунарманд бўлганликлари ҳам сир эмас. Лекин собиқ тузум ўрта мактабларда кўпинча бир қолипдаги илмни ўргатиб, фарзандларимизни ҳаётдан узоқ қилиб қўйганлигини энди ҳамма тан олмоқда.

Ҳозир иқтисодий турмушимизда шиддатли ўзгаришлар рўй бермоқда. Янги иқтисодий муносабатлар шаклланмоқда, мулкчилик шакллари ўзгариб бораяпти. Ана шундай вазиятда баъзи бир камчиликлар бўлиши ҳам эҳтимолдан ҳоли эмас. Назаримда ҳозирги иқтисодий оғир жараён давом этаётган пайтда жамиятимиздаги айрим иллатлардан фарзандларимизни асрамоғимиз зарур. Шу куннинг ташвиши билан бўлиб айрим ота-оналар фарзандларимиз келажагини ўйламай қўйдилар. Кўп ҳолларда мактабни ташлаб тирикчилик изида пул топиш йўлига кириб кетаётган болаларга айнан каттаrларнинг ўзлари ҳомийлик қилмоқдалар. Албатта, болага ёшликдан ҳунар ва ҳалол пул топиш йўлларини ўргатган маъқул. Чунки бу ёшда ҳам илм, ҳам ишбилармонлик, тижорат эркин, ёнма-ён олиб борилса тўғри бўлади. Савдо, ўзаро ишбилармонлик, ҳуқуқий меъёрларнинг фойда ва зарарли томонлари мактабданоқ ўргатилиши шарт.

Бугунги кунда иқтисодий тушунчалар нафақат талабалар ёки мутахассислар, балки барча учун зарур бўлиб қолди. Болани жуда ёшлик чоғиданоқ иқтисоднинг энг оддий тушунчалари билан таништириб бориш давр талабидир.

Эндиликда янги иқтисодий сиёсат туфайли элимизда ҳам сармоядорлар, хусусий корхона эгалари пайдо бўлмоқда. Хўш, бундай шароитда ўрта мактабларда берилаётган фан асослари етарлими, деган ҳақли савол туғилади. Айрим ота-оналар, қолаверса, болаларда ҳам ана шундай ибора юради: «Пул санашни билсам бўлди-да ўқиб нима қиламан?». Хўп сармояни кўпайтириш учун санашни билиш кифоя қиладими? Ахир даромад кўпайган сари иқтисоднинг маълум қонун-қоидаларидан хабардор бўлиш шарт бўлиб қолади.

Шарқона тарбияда фарзанднинг ҳар томонлама баркамол бўлиши, жумладан, савдо-сотиқда ҳам илмли бўлиши талаб қилинган. Дарҳақиқат, биз шу кунда юксак маданиятли, билимли, зукко, тадбиркор савдогарни тайёрлашимиз даркор. Савдогар деган касб шарқда юксак эъзозланган. Бу ишга, киришаётган ҳозирги ёшларимиз ҳам ана шу масъулиятни чуқур ҳис этмоқликлари лозим. Биз хоҳлаймизми, йўқми барибир гоҳ олувчи, гоҳ сотувчи бўламиз. Бозор-ўчарга аралашиш қадимий удумларимиз ҳисобланган. Қолаверса, шарқда фақат бозоргина осойишталик рамзидир. Бир ўйлаб кўринг, агар бозорларимиз бўлмаганда, аҳволимиз қандай кечар эди? Бизда бозорнинг аҳамияти беқиёс катта.

Демак, мактабларда махсус билимларни киритиш зарур. Бу билимлар ҳар бир ўқувчи учун ҳаётий эҳтиёжга айланса, ҳеч ким илм масканини ўз-ўзидан тарк этмайди. Бозор иқтисодиётига тўлиқ ўтаётган республикамизда эҳтимол бундай иқтисодий билимларни ўрта мактабларда мажбурий ўқув предметлари қаторига киритиш жоиздир. Ҳар ҳолда мен «Бошланғич иқтисод асослари» ёки «Тижорат асослари» дарсини назарий ва амалий фан сифатида мактабларда ўтилиши тарафдориман. Хорижий юртлар мактаблари, хусусан АҚШда бундай тушунчалар мактабларда аллақачон киритилган.

Шуни эътироф этиш керакки, қуруқ иқтисодий назариялар эмас, балки иқтисодий кибернетиканинг энг содда тушунчалари ўз ифодасини топмоғи лозим. Уларни қўллаш учун эса энг замонавий компьютерлар имкониятларидан фойдаланиш мақсадга мувофиқдир. Шундай дастурлар борки, унда бир йўла иқтисодий тушунчалар ҳамда инглиз тиллари ўргатилади. Майда корхоналарни бошқариш, иқтисодий ўйинларни уюштириш, фойда ва зиён каби тушунчалар компьютерлар орқали ўқитилади. Шу боис ҳам компьютерли саводга ўхшаш ялпи иқтисодий саводхонлик тизимини ишлаб чиқиб, аҳолига кенг тарғиб этиш лозим. Бунда савдо ва ишбилармонликнинг асл моҳияти, ҳуқуқий томонларини мактаб ва бошқа ўқув юртларида мажбурий ўқитилиши мақсадга мувофиқ. Иқтисодий таълимнинг муҳим тушунчалари матбуот, «ойнаи жаҳон»да махсус ўқув дастурлари асосида ўқитилади. Иккинчидан, майда хусусий корхоналарнинг кенг истеъмол моллари, озиқ-овқат ишлаб чиқаришга катта имкониятлар яратиб бериш лозим. Ана шундай фаолият билан шуғулланувчиларни бепул, қисқа ишбилармонликни ўргатувчи курсларга жалб этиш, уларга замонавий зарурий билимларни ўргатиш зарур. Учинчидан, халқдан чиққан энг абжир, илмли ишбилармонларни давлат йўли билан ҳимоялаш, умуман ташқи давлатлар билан алоқа ўрнатишга ҳар томонлама ёрдам беришни кафолатлаш ҳам муҳимдир.

Солиқ, бож, пул, инфляция, сармоя каби юзлаб атамаларнинг моҳиятини ҳамма билиши керак бўлади. Ҳатто оилавий иқтисодда ҳам бугунги кунга мослашиш, ота-она тарбиянинг бу бўғинига эътибор бериши шарт деб ўйлайман. Акс ҳолда эски тушунчалар асосида оилаларнинг иқтисодий аҳволини яхшилай олмаслигимиз мумкин.

Бир сўз билан айтганда, иқтисодий билимлар бугунги кунда ҳар қачонгидан ҳам зарур.

Бахтиёр КАРИМОВ,
Тошкентдаги 138-мактабнинг олий тоифали муаллими.

** Раҳмдил ва меҳр-мурувватли бўлайлик*

ИНСОН ҚАДРИ— УЛУҒ

Тошкент шаҳар Қизил Ярим Ой жамияти кўпгина хайрли ишларни амалга оширяпти. Жамиятнинг тиниб-тинчимас ходимлари инсон қадр-қимматини кўтариш, унга эътиборни кучайтириш борасида бажарилаётган ишларга бош-қош бўлишяпти. Жамият саховатли ҳамширалар билан кенгайтирилиб, ўз қарамоғидаги ёлғиз бемор, ногиронларни, нафақахўрларнинг яшаш шароитларини яқиндан ўрганиб чиқди. Улар муҳтож бўлган ижтимоий, тиббий ёрдам учун кичик ҳамшираларни уларга бириктирди.

Ҳозирга келиб 1240 та ногирон, қаровчиси йўқ ёлғиз кишиларга 100 дан ортиқ ҳамширалар ҳар куни бепул хизмат қилмоқдалар. Ҳамшираларни керакли тиббий ашёлар билан жиҳозланган тиббий сумкалар, халатлар, фонендоскоп, тонометр, боғловчи ашёлар, дори-дармонлар билан бевосита таъминлаб турибмиз. Ҳамширалар беморларга кундалик тиббий муолажалардан ташқари, уларнинг бозор-ўчарида, ҳар хил тўловларни амалга оширишда, ташкилотлар билан мулоқот қилишда ўз ёрдамларини аямаяптилар. Наврўз байрами, Рамазон ҳайити кунларида уларнинг уйларида бўлишиб, ўз фарзандларидек ҳар бир беморга танқис бўлган сарёғ, қанд каби озиқ-овқат маҳсулотлари билан хушнуд этдилар. Тошкент шаҳар комитетининг байрам учун ажратилган 300 минг сўм маблағи ана шундай хайрли ишга сарф қилинди. Бундан ташқари 300 минг сўм пулга биринчи ёрдам дорихоначалари йиғилиб ногиронларга тарқатиш учун харажат қилинди.

Шаҳар комитети ўз фаоллари билан холис донорлик бўйича тарғибот ишларини кучайтиряптилар. Бу йил республикамизда эълон қилинган энг яхши холис донорлик тарғиботи учун кўрик-танловида туманлар иштирок этадилар. Уларга совринли ўринлар ажратилиб, пул мукофотлари билан тақдирланадилар.

Шаҳримизда баъзи сабабларга кўра ёлғиз қолган, ёрдамга муҳтож кишилар жуда кўп. Ҳаммасига кўмак беришга жамиятнинг кучи етмайди. Шу сабабли биз жойларда туман халқ таълими бўлимлари билан биргаликда мактаб ўқувчиларидан иборат саховат отрядларини ташкил қиляпмиз. Улар ҳозир Собир Раҳимов, Акмал Икромов ва Миробод туманларида ташкил қилиниб иш бошладилар. Акмал Икромов тумани ҳокимлигининг ташаббуси билан ҳамма хайрия ташкилотлари Қизил Ярим Ой жамияти байроғи остида бирлаштирилди. Уларни мувофиқлаштириш маркази ташкил қилинди. Бу эса тумандаги муҳтож кишиларни бир жойдан ҳисобга олиб, уларга моддий ва ижтимоий ёрдам кўрсатишда катта қулайликларни яратди. Ана шундай иш Миробод туманида ҳам бошланяпти.

Туманлардаги жамият комитетлари ҳар хил тадбирлар ўтказмоқда. Хусусан, Яккасарой туманидаги 73-мактабда ўқувчилар орасида саломатлик байрами ўтказилди. Акмал Икромов туманидаги «Мустақиллик» чойхонасида жуда катта байрам бўлиб ўтди.

Бундан ташқари шаҳримиздаги деярли барча кинотеатрларда Тошкент шаҳар Қизил Ярим Ой жамияти ва кинофильмлар прокати бўйича пойтахт идораси ҳамкорлигида халқаро Қизил Хоч ва Қизил Ярим Ой жамияти кунига бағишланган ҳужжатли фильмлар киноанжумани ўтказилди. Унда томошабинлар «Сенинг дардингни оламан», «Қон бериш — ҳаётга қайтариш демакдир», «Ҳаёт ва ўлим ўртасида», «Меҳр-шафқатга ҳуқуқ» каби фильмларни томоша қилишди. Хуллас, жамият инсон қадрини улуғлашга қаратилган бундай тадбирларни ўтказишга муҳим эътиборни қаратмоқда.

Шоҳида ХУДОЙБЕРГАНОВА,
Тошкент шаҳар Қизил Ярим Ой жамиятининг катта йўриқчиси.

Низомиддин ИСАБОЕВ,
Тошкент шаҳар Қизил Ярим Ой жамияти комитетининг тижорат директори.

СУРАТЛАРДА: жамият аъзоларининг фаолиятидан лавҳалар.

Андрей Пишненко суратлари.

** Матбуот жонкуярлари*

БАРЧАСИНИ МЕҲНАТДАН ТОПДИ

ҲАР бир касбнинг устаси, ҳар бир соҳанинг ўз фидойиси бўлади. Ана шу фидойи қалб эгаси бошқаларни ўз ортидан чорлайди, олға ундайди, ўз ҳаёти, меҳнати билан ўрнак бўлади.

Матбаамиз, матбуотимиз жонкуярлари ҳақида гап кетганда дастлаб ҳаёлимизга Зиёд Есенбоев, Мақсуд Қориев, Аҳмад Исмоилов сингари умрини шу соҳага бахшида қилган фидойилар келади. Уларнинг сафида бугун ўзининг 60 йиллигини нишонлаётган Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими фидойи матбаачи Наримон Ҳотамов ҳам бор.

Наримон ака 1957 йилда Алишер Навоий номли Самарқанд давлат университети филология факультетини тугатиб, ўз меҳнат фаолиятини Ўзбекистон ўқув-педагогика (ҳозир «Ўқитувчи») нашриётида бошлади. Қарийб 30 йиллик жўшқин меҳнат давомида у кичик муҳаррирликдан нашриёт директорлигигача бўлган барча пиллапояларни босиб ўтди. Шу ерда обрў топди, ҳалол меҳнати билан эл-юрт олқишига сазовор бўлди.

Наримон Ҳотамов раҳбарлик қилган йиллар давомида нашриётда талай юқори сифатли дарсликлар, ўқув қўлланмалари чоп этилди. Хусусан, ўзбек миллий ҳисоб китоби, яъни математика, руҳшунослигу кимё, жўғрофияга оид дарсликлар ўзининг бир қадар мукаммаллиги билан ўқувчилар талабини қондирди. Бунда Наримон аканинг имкон излагани, жон куйдирганини айтмаса ҳам зукко газетхонларимиз англаб олгандир.

Наримон Ҳотамов иш билан ижодни баравар олиб борди. У 1971 йилда Ўзбек адабиётшунослиги терминологиясининг равнақи мавзусида филология фанлари номзодлиги учун диссертация ҳимоя қилди. Унинг қаламига мансуб жуда ҳам кўплаб очерклар, илмий мақолалар матбуотимизда босилдики, улар ўзининг долзарблиги билан ажралиб туради.

Наримон Ҳотамов беш йилдан бери Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг «Фан» нашриётига етакчилик қилиб келмоқда. Шуни таъкидлаш керакки, нашриёт халқимизга маърифат тарқатишда жуда ҳам кўп хизмат қиляпти. Ахлоқ-одобга оид ҳадиси шарифлар, бошқа рисолаларнинг чоп этилишида нашриётнинг тадбиркор директорининг ҳиссаси катта бўляпти.

Халқимизда «Меҳнат қилган шараф топади» деган нақл бор, Наримон Ҳотамов бугун қандай эъзозга, обрў-эътиборга эришган бўлса, барчасига ўз меҳнати билан етишди. Биз ҳам Наримон Ҳотамовга «Мустақил юртимиз маънавияти, маърифати йўлидаги меҳнатингиз баракали бўлсин, соғ-саломат бўлинг» дея тилак билдирамиз.

Толиб АБДУЛЛАЕВ.

МАЪНАВИЙ МЕРОС ЭЪЗОЗДА

КИТОБНИ билим манбаи, ақл чироғи деб юксак эъзозлаймиз. Чиндан ҳам китоб инсоннинг доимий ҳамроҳи ва маслаҳатгўйи. Шу сабабли ҳам чоп этилган ҳар бир нашрни севиб-ардоқлаш муҳим маърифий аҳамият касб этмоқда.

Китоб умрини узайтириш йўлида кўрилаётган саъй-ҳаракатлар қанчадан-қанча ноёб асарларни халқ мулкига айлантириш имконини бермоқда. Бундай хайрли ишни намунали ташкил этишда «Юнитехинтернешнл» ўзбек-ҳинд-америка қўшма корхонаси ҳам жонбозлик кўрсатмоқда. Корхонанинг бир гуруҳ етакчи мутахассислари ташаббуси билан китобларга яхши муносабатда бўлишга қаратилган ўзига хос мураккаб технология яратилди.

Бу янгича усул турли адабиётларни яхши сақлаш, уларни сифатли таъмирлаш ва кўнгилдагидек чоп этишда муҳим восита бўлиб хизмат қилади. Шунингдек, тарихий-маданий аҳамиятга молик бўлган ноёб қўлёзмаларни яхши асрашда ҳам ушбу технологиядан кенг фойдаланиш мумкин.

Китоб умрини узайтириш билан боғлиқ бу жараён компьютер техникаси ёрдамида бошқарилади. Ақлли машиналар ёмон сақланган турли нашрларни яна бутунлай қайта тиклашда ҳам мутахассисларга ёрдам беради.

Кўнгилдагидек яроқли ҳолга келган бу хил қўлёзмаларни бемалол ўқиш, улар билан ишлаш мумкин.

Шу ўринда амалга оширилган яна бир ибратли тадбирни кўрсатиб ўтиш жоиздир. Қўшма корхона мутахассислари янги технология асосида ноёб адабиёт ва қўлёзма асарлар нусхаларини кўпайтиришнинг муқобил усулини ҳам тадбиқ этдилар. Эндиликда бу хил асарлар дискетикага ёзиб олиб уларни халқнинг бебаҳо мулкига айлантириш учун қулайлик юзага келди. Бу эса маънавий меросдан унумли фойдаланиш имконини беради.

Саодат ОДИЛОВА.

ИЛҲОМ МУСОБАҚАСИ

ЧИЛОНЗОР туманидаги Ҳамидулла Ҳасанов номли 126-ўрта мактабда «Илҳом чашмалари» кўрик-танлови бўлиб ўтди. Унда Ҳ. Ғуломов раҳбарлигидаги дуторчи қизлар дастаси иштирокчилари, жумладан, С. Маюсупова, Г. Каримова, Д. Муродова, Г. Норбоева, П. Файзиева ва «Сўз — ноёб гавҳар» номли ўзбек халқ эртагини намойиш этган ўқувчилардан Шерзод Абдуллаев, Матлуба Эгамова, Шаҳзод Зоиров, Шерзод Абдураҳмонов ва бошқалар ғолиб чиқиб, иккинчи босқич танловида ва ойнаи жаҳоннинг «Наврўз» узлуксиз кўрсатувида иштирок этиш ҳуқуқига сазовор бўлдилар.

Шаҳло ШОИСЛОМОВА.

БЕКОРЧИЛАР ТУҲФАСИ

БРАЗИЛИЯ императори Дон Педру II (1831—1889 йилларда яшаган) турли аристократик унвонларнинг ҳар бирини 10 минг доллардан пуллаган. Йиғилган маблағга эса ақли заиф беморлар учун касалхона қурдирган. Ушбу касалхона эшиги тепасига эса «Бекорчиларнинг беақлларга туҳфаси» деган лавҳа осиб қўйишни буюрган.

Мажид РАҲИМОВ.

** Билиб қўйган яхши*

УНУТИЛГАН КАШФИЁТ

ГЕОМЕТРИЯДА «Катетлар квадратларининг йиғиндиси гипотенуза квадратига тенг» деган теорема Пифагор номи билан боғлиқ.

Ироқлик археолог-олимлар қидирув ишларини олиб бораётган вақтда ер остидан ҳар хил катта-кичикликдаги кесик тахтачалар топишган. Уларда турли ёзувлар бўлиб, шулар орасида юқоридаги теореманинг ўша пайтдаги математикларга ҳам маълум эканлигини англатувчи ёзув ва шакл чизилган тахтача ҳам бор.

Қизиғи шундаки, бу топилма тахтача ва ёзувлар Пифагор туғилмасдан 1500 йил аввалги даврга оиддир. Демак, ўша даврдаги номаълум математиклар ҳам мазкур теоремадан фойдаланишган.

САНАШ МУМКИНУ, АММО...

ЖИСМЛАРНИНГ молекуласи, унинг тузилиши ҳақида физика фани жуда кўп маълумотларни ишлаб чиққан. Шулардан бири — молекуланинг миқдори тўғрисида шуни айтиш мумкин.

Агар бир одам ҳар секундда биттадан молекула санаса, уч грамм сувдаги молекулалар сонини ҳисоблаб чиқиш учун бир миллион киши уч миллион йил давомида тинимсиз санаши керак.

Акбар АЛИЕВ тайёрлаган.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМИ МАҲКАМАСИНИНГ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШ БОШҚАРМАСИ

1993—1994 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

ЛИЦЕЙЛАР, ГИМНАЗИЯЛАР, КОЛЛЕЖЛАР ВА ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН ҲАМДА АЛОҲИДА ФАНЛАР ЧУҚУР ЎРГАТИЛАДИГАН СИНФЛАРГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

МИРЗО УЛУҒБЕК ТУМАНИ:

50-МАКТАБ-ГИМНАЗИЯ (Хоразм кўчаси, 8-уй);
9—10—11-синфларнинг ўқувчилари учун ТЕХНОЛОГИК КОЛЛЕЖ (Ж. Обидова кўчаси, 7«а» уй);

54-МАКТАБ (Улуғбек посёлкаси), **140-МАКТАБ** (А. Маресьев кўчаси, 1-уй), **142-МАКТАБ** (Новомосковская кўчаси, 19-уй), **223-МАКТАБ** (11-Шимоли-Шарқ мавзеси), **256-МАКТАБ** (А. Югнакий даҳаси), **225-МАКТАБ** (Зеленский кўчаси), **148-МАКТАБ** (Генерал Петров кўчаси), **279-МАКТАБ** (Ойдин даҳаси) — **физика ва математика фанлари чуқур ўргатиладиган лицей синфлари;**

64-МАКТАБ (Жуковский кўчаси, 36-уй) — **кимё ва биология фанлари чуқур ўргатиладиган тиббий синфлар;**

99-МАКТАБ (Новомосковская кўчаси) — **Миллий маданият маркази;**

208-МАКТАБ (2-«Қорасув» мавзеси) — **иқтисодиёт асослари, бизнес ва менежмент йўналишлари бўйича ихтисослаштирилган синфлар;**

286-МАКТАБ (Улуғбек посёлкаси), **27-МАКТАБ** (Ф. Хўжаев кўчаси, 241-уй) — **ижтимоий-эстетик йўналишдаги мактаб-мажмуи.**

ҲАМЗА ТУМАНИ:

166-МАКТАБ (Лисунов кўчаси, 54-уй) — **математика ва иқтисодиёт асослари чуқур ўргатиладиган лицей синфлари;**

ЎҚУВ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОМБИНАТИ (Олот кўчаси, 10-уй) — **9-11-синфларнинг ўқувчилари учун техника лицейи;**

282-МАКТАБ (Ғалабанинг 40 йиллиги мавзеси) — **мусиқий-эстетик йўналишдаги мактаб-мажмуи;**

244-МАКТАБ (Добролюбов кўчаси, 55-уй) — **кимё ва биология фанлари чуқур ўргатиладиган тиббий синфлар;**

145-МАКТАБ (Охунбобоев кўчаси, 37-уй), **151-МАКТАБ** (Лисунов кўчаси 11-мавзе) — **кимё фани чуқур ўргатиладиган мактаб;**

156-МАКТАБ (Жарқўрғон кўчаси, 4-уй) — **урду тили;**

30-МАКТАБ (Мальков кўчаси, 109-уй) — **физика фани чуқур ўргатиладиган мактаб;**

161-МАКТАБ (Сельмаш кўчаси, 54-уй), **149-МАКТАБ** (Шолохов кўчаси) — **математика фани чуқур ўргатиладиган мактаб;**

61-МАКТАБ (Лисунов кўчаси, 11-мавзе) — **информатика ва ҳисоблаш техникаси фани чуқур ўргатиладиган мактаб;**

307-МАКТАБ биносида (С. Машҳадий кўчаси) **ўзбек-турк лицейи 7- ва 9-синфларга ўқувчилар қабул қилади. Имтиҳонлар шу йилнинг 15-16 май кунлари ўтказилади. Маълумотлар олиш учун туман халқ таълими бўлимларига мурожаат этилсин.**

ЮНУСОБОД ТУМАНИ:

17-МАКТАБ (Марказ-2) **инглиз тили чуқур ўргатиладиган мактаб;**

51-МАКТАБ (Халқобод кўчаси) — **француз тили чуқур ўргатиладиган мактаб.**

43-МАКТАБ-ГИМНАЗИЯ (Урицкий кўчаси);

273-МАКТАБ (Юнусобод даҳаси, 15-мавзе) — **кимё, биология, физика ва математика фанлари чуқур ўргатиладиган мактаб;**

98-МАКТАБ (ТошГРЭС даҳаси) **тиббий синфлар;**

246-МАКТАБ (Юнусобод даҳаси, 13-мавзе) — **ўқувчиларга учта динамик даражада таълим берувчи, кимё ва математика фанлари чуқур ўргатиладиган мактаб;**

250-МАКТАБ (Юнусобод даҳаси, 14-мавзе) — **физика фани чуқур ўргатиладиган мактаб;**

260-МАКТАБ (Юнусобод даҳаси, 8-мавзе) — **физика, кимё ҳамда информатика ва ҳисоблаш техникаси фанлари чуқур ўргатиладиган мактаб.**

ЯККАСАРОЙ ТУМАНИ:

91-МАКТАБ (Педагогика кўчаси, 40-уй) — **инглиз тили чуқур ўргатиладиган мактаб;**

144-МАКТАБ (Виборг кўчаси, 2-уй) — **ҳинд ва инглиз тиллари ўргатиладиган мактаб;**

176-МАКТАБ-ГИМНАЗИЯ (Саломатин кўчаси, 62-уй);

48-МАКТАБ (А. Қаҳҳор кўчаси, 56-уй) — **физика, математика, кимё ва биология фанлари чуқур ўргатиладиган гимназия синфлари;**

72-МАКТАБ-ЛИЦЕЙ (Сапёрлар кўчаси) — **тиббий ва математик йўналишдаги мактаб;**

73-МАКТАБ (Бобур кўчаси, 17-уй) — **педагогик йўналишдаги махсус синфлар;**

89-МАКТАБ (Стахановчилар кўчаси, 26-уй) — **кимё фани чуқур ўргатиладиган мактаб;**

160-МАКТАБ (Ш. Руставели кўчаси, 121-уй) — **иқтисодиёт асослари, бизнес ва менежмент ўргатиладиган ихтисослаштирилган синфлар;**

20-КСМ — ТИББИЙ ПЕДАГОГИК КОЛЛЕЖ (Люксембург кўчаси, 60-уй);

ТЕХНИКА МАРКАЗИ (Стахановчилар кўчаси, 27-уй)— **9-10-11-синфларнинг ўқувчилари учун;**

172-МАКТАБ (Ш. Руставели кўчаси, 146-уй) — **спорт йўналишидаги мактаб.**

МИРОБОД ТУМАНИ:

60-МАКТАБ-ГИМНАЗИЯ (К. Цеткин кўчаси);

263-МАКТАБ-ГИМНАЗИЯ (3-Қўйлиқ мавзеси);

110-МАКТАБ (Т. Шевченко кўчаси, 12-уй) — **математика, кимё, физика ҳамда информатика ва ҳисоблаш техникаси фанлари чуқур ўргатиладиган мактаб;**

93-МАКТАБ (Будённий кўчаси, 127-уй), **214-МАКТАБ** (Файзободкўчаси, 2-уй), **94-МАКТАБ** (Полторацкий кўчаси, 261-уй) — **математика ҳамда информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари чуқур ўргатилади;**

147-МАКТАБ (Оретта кўчаси, 80-уй) — **мусиқа-эстетик йўналишдаги мактаб;**

158-МАКТАБ (Манжара кўчаси, 2 «а» уй) — **спорт йўналишидаги мактаб;**

175-МАКТАБ (Сариқкўл кўчаси, 24-уй) — **ўқувчиларга учта динамик даражада таълим берувчи, математика ва кимё фанлари чуқур ўргатиладиган мактаб;**

5-КСМ — БИЗНЕС-КОЛЛЕЖ (Чехов кўчаси, 23-уй);

49-КСМ (Пролетар кўчаси, 15-уй) — **техника лицейи;**

47-КСМ — ПЕДАГОГИК КОЛЛЕЖ (Сариқкўл кўчаси, 3-уй).

ЧИЛОНЗОР ТУМАНИ:

103-МАКТАБ-ГИМНАЗИЯ (1-мавзе);

178-МАКТАБ (11-мавзе) — **лингвистик гимназия;**

182-МАКТАБ-ЛИЦЕЙ (VI-мавзе) **мусиқа-эстетик йўналишдаги мактаб;**

138-МАКТАБ (Смольний кўчаси) — **математика, чет тили ҳамда информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари чуқур ўргатилади;**

114-МАКТАБ («Мевазор» мавзеси) — **география, инглиз тили ҳамда информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари чуқур ўргатилади;**

201-МАКТАБ (Чоштепа) — **чет тили ва математика чуқур ўргатиладиган махсус синфлар;**

162-МАКТАБ (3-мавзе) — **педагогик йўналишдаги махсус синфлар.**

СОБИР РАҲИМОВ ТУМАНИ:

309-МАКТАБ-ЛИЦЕЙ (О. Бобожонов кўчаси, 20-уй)— **шарқ тиллари;**

191-МАКТАБ-ГИМНАЗИЯ (2/1-«Қорақамиш» даҳаси);

15-МАКТАБ («Тансиқбоев» даҳаси), **243-МАКТАБ** (Беруний майдони);

219-МАКТАБ (2/3-«Қорақамиш» даҳаси) — **математик йўналишдаги мактаб;**

243-МАКТАБ (Беруний майдони), **249-МАКТАБ** (Носимахоним кўчаси) — **кимё ва биология фанлари чуқур ўргатилади;**

278-МАКТАБ (Олимпия мавзеси) — **спорт синфлари;**

233-МАКТАБ (1/2-Қорақамиш даҳаси) — **физика, математика фанлари чуқур ўргатилади;**

45-ПЕДАГОГИКА КОЛЛЕЖИ (С. Раҳимов кўчаси, 42-уй).

БЕКТЕМИР ТУМАНИ:

290-МАКТАБ (Дзержинский кўчаси) — **кимё ва биология фанлари чуқур ўргатилади;**

291-МАКТАБ (Водник даҳаси) — **информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари чуқур ўргатилади.**

АКМАЛ ИКРОМОВ ТУМАНИ:

107-МАКТАБ-ГИМНАЗИЯ (26-мавзе);

177-МАКТАБ (Ғофуров кўчаси, 14-уй), 2-ўқув-ишлаб чиқариш комбинати (Қурувчи кўчаси) — **Миллий ҳунармандчилик маркази;**

74-МАКТАБ (11-мавзе), **1-ЎҚУВ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОМБИНАТИ — Меҳнатга йўналтирувчи марказ;**

306-МАКТАБ-ЛИЦЕЙ.

СИРҒАЛИ ТУМАНИ:

2-МАКТАБ (Йўлдош шаҳарча, Марказ-2) — **математика фани чуқур ўргатилади;**

3-МАКТАБ (Йўлдош шаҳарча, Марказ-2) — **физика ва математика чуқур ўқитилади;**

6-МАКТАБ (2-Сирғали мавзеси) — **инглиз тили чуқур ўқитилади;**

47-МАКТАБ (5-6 Қўйлиқ даҳаси) — **физика ва математика фанлари чуқур ўргатилади;**

300-МАКТАБ-ЛИЦЕЙ (7-Сирғали даҳаси);

305-МАКТАБ (Қурувчи мавзеси) — **экологияни ўрганишга ихтисослашган мактаб.**

ШАЙХОНТОҲУР ТУМАНИ:

40-МАКТАБ-ЛИЦЕЙ (Оқсой кўчаси, 27-уй);

76-МАКТАБ-ЛИЦЕЙ (Ўқчи кўчаси, 73-уй);

1-ўқув ишлаб чиқариш комбинати қошидаги КОЛЛЕЖ (Шомаҳмудов кўчаси);

41-МАКТАБ (Уйғур кўчаси, 101-уй) — **педагогика, тиббиёт, физика ва математика фанлари чуқур ўргатиладиган ихтисослашган синфлар;**

59-МАКТАБ (Марказ-14, 30 «а» уй) — **хитой тили ўргатилади;**

82-МАКТАБ (Чорсу даҳаси) — **она тили ва адабиёт фани бўйича махсус синфлар;**

102-МАКТАБ (Боғ кўча) — **инглиз тили ва биология фани бўйича махсус синфлар;**

115-МАКТАБ (Марказ-13, 40-уй) — **математика йўналишидаги махсус синфлар;**

169-МАКТАБ (Хиромий кўчаси, 1-уй) — **биология йўналишидаги махсус синфлар;**

254-МАКТАБ (Оқтепа) — **педагогика ва ижтимоий фанлар йўналишидаги махсус синфлар;**

42-МАКТАБ-ГИМНАЗИЯ (А. Қодирий майдони, 1 «а» уй);

180-МАКТАБ-ГИМНАЗИЯ (Увайсий кўчаси, 10-уй).

КОРХОНА
Тошкент шаҳридаги омбордан автосервис учун қуйидаги махсус автоускуналарнинг улгуржи туркумларини сотади:

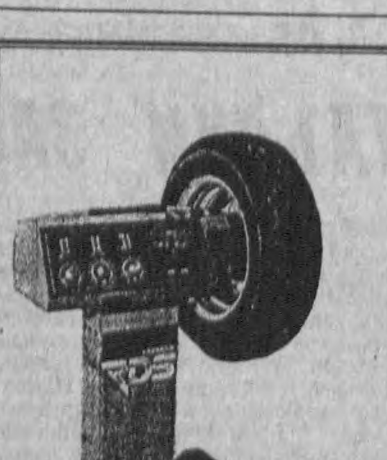

- *мувозанатлаш дастгоҳи;*
- *электр вулканизатор;*
- *автосервис учун махсус асбоб;*
- *ғилдиракларнинг жойлашувини ростловчи кўтаргичсиз стенд;*
- *шиналарни ўрнатиш ва бўшатиб олиш мосламаси ва автосервис учун бошқа махсус ускуналар.*

Асосий таъмирлашдан чиққан қуйидаги ЗИЛ автомобиллари сотилади:

ЗИЛ-131 - 2 дона; ЗИЛ-130 - 1дона

Ҳақ тўлаш усули -турлича. Олдиндан 100 фоиз ҳақ тўлаш шарти билан Тошкентдан буюртмачининг ўзи олиб кетади.

Мулоқот телефонлари : 34-25-81, 34-66-44.
Манзилгоҳимиз: 700099, Тошкент шаҳри, Амир Темур кўчаси, 118-уй,607-хона

ТЕАТР

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 11/V да **Зебунисо** (18.00), 12/V да **Эсмиральда** (18.00), 13/V да **Иоланта** (18.00).

Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек туманидаги 223-ўрта мактаб томонидан **Худайбердиев Баҳром Марифович** номига берилган А—082221 рақамли йўқолган

9 ЙИЛЛИК МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ ШАҲОДАТНОМА **БЕКОР ҚИЛИНАДИ**

Тошкент оқшоми

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот комитатида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Буюртма Г—226, 19919 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, Қоғоз бичими А—2. Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30
■ Босмага берилди 11.00 Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6